

Werkplan 2007

Werkplan 2007

Het PON wordt in belangrijke mate gefinancierd door de Provincie Noord-Brabant.

Provincie Noord-Brabant

© 2006 PON Instituut voor advies, onderzoek en ontwikkeling in Noord-Brabant
Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het PON. Gehele of gedeeltelijke
overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.
Vermenigvuldiging en publicatie in een andere vorm dan dit rapport is slechts
toegestaan na schriftelijke toestemming van het PON.

PON
Postbus 90123
5000 LA Tilburg
E-mail: pon@ponbrabant.nl
Telefoon: (013) 535 15 35
Internet: www.ponbrabant.nl

Inhoud

1	Het PON	5
2	De opbouw van dit werkplan	7
3	Onderzoek, innovatie en informatie	11
3.1	Onderzoek	11
3.2	Innovatie	12
3.3	Informatie	13
4	Activiteiten in 2007	15
4.1	Programmalijn Stad en Platteland	15
4.1.1	Leefbaarheid	17
4.1.2	Veiligheid	18
4.2	Programmalijn Participatie en Cultuur	18
4.2.1	Cultuur en economie	19
4.2.2	Armoede	20
4.2.3	Onderwijs	21
4.2.4	Jongeren	22
4.3	Programmalijn Zorg en Maatschappelijke Inzet	23
4.3.1	Mensen die niet zelfstandig kunnen functioneren	24
4.3.2	Participatie en de WMO	25
4.3.3	Kennis van omvang van groepen die in de WMO van belang zijn	26
4.3.4	Aandacht voor bijzondere groepen	26
4.3.5	Aandacht voor de sociale infrastructuur	27
4.3.6	De ontwikkeling van het lokale WMO-beleid in Brabant	27
4.4	Programmalijn Bestuur en informatie	28
4.4.1	Dataverzameling	29
4.4.2	Ondersteuning van bestuurders en beleidsmakers	29
4.5	Overige projecten	30
5	Beleidsmatige toelichting	32
5.1	Activiteiten naar provinciale beleidsterreinen	32
5.2	Strategische keuzes: wat wel en wat niet?	35
6	Schematisch overzicht projecten	37
	Bijlage: Uitwerking projecten 2007	39

1 Het PON

Het PON profileert zich als het instituut voor onderzoek en sociale innovatie in Noord-Brabant. Als klant- en resultaatgerichte maatschappelijke organisatie is het PON hét kenniscentrum voor sociaal-maatschappelijke en -culturele vraagstukken in Brabant.

Missie

Het PON wil een onderscheidende bijdrage leveren aan een kleurrijke, vitale en sociale samenleving. We werken vanuit een heldere visie, innovatief en daadkrachtig, in opdracht van publieke en private organisaties, in partnership met relevante belanghebbenden en op eigen kracht. We hanteren een integrale benadering, met een sterke focus op kwetsbare mensen en groepen in onze samenleving. Daarin nemen we ook de ruimtelijke en economische dimensies mee. Het is ook hierom dat we actief participeren in Telos, het Brabants centrum voor duurzaamheidvraagstukken.

Onafhankelijk

Het PON is onafhankelijk, deskundig, kritisch en betrokken. Daardoor zijn we in staat verbindingen te leggen tussen theorie en praktijk, beleid en uitvoering, korte en lange termijn, denken en doen, burgers en politiek.

Interactie met betrokkenen

Onze kracht ligt in onze bottom-upbenadering. We zoeken en vinden de samenwerking en interactie met degenen om wie het gaat: burgers, vrijwilligers, patiënten, cliënten, bewoners, ouderen, allochtonen, et cetera. We betrekken hen bij onze analyse, vraagstelling en oplossing. Al bijna 60 jaar lang onderscheidt het PON zich hierin van vele andere onderzoeks-, advies- en ontwikkelbureaus.

Onze achtergrond

We hebben (wetenschappelijke) onderzoekers, ontwikkelaars en adviseurs in huis, evenals projectmanagers en procesbegeleiders, met een wisselend profiel qua achtergrond, opleiding en ervaring. De inhoudelijke focus is onze bindende factor. Waar nodig schakelen we andere experts in.

De Provincie Noord-Brabant als partner

De Provincie Noord-Brabant is onze belangrijkste klant, partner en financier. Naast de Provincie weten ook veel andere organisaties en maatschappelijke instellingen hun weg naar ons te vinden: lokale overheden, de rijksoverheid, landelijke (onderzoeks)fondsen, belangenorganisaties, welzijns- en zorginstellingen en woningcorporaties. Ook in landelijk en internationaal (Europees) verband zijn wij actief.

De financiering van het PON

Het PON ontvangt in 2007 bijna € 1,7 miljoen aan subsidie van de Provincie Noord-Brabant. Deze subsidie bestaat uit meerdere delen. De basissubsidie (circa € 1,25 miljoen) omvat ongeveer de helft van de financiering van het instituut. Het tweede deel van de subsidie (in 2007 ongeveer € 367.000,-) bestaat uit het zogeheten 'provinciaal flexibel volume'.

Daarnaast is er nog een bedrag opgenomen voor activiteitenkosten. De totale provinciale subsidie is in 2007 verantwoordelijk voor ongeveer 60 procent van de totale omzet van het PON.

Naast de provinciale subsidie genereert het PON in 2007 naar verwachting ongeveer 40 procent van zijn totale inkomsten uit directe opdrachten en contractuele verplichtingen, voornamelijk van overheden en maatschappelijke organisaties.

Vanaf 2006 heeft de Provincie Noord-Brabant een verandering in de financiering van het PON ingezet, evenals bij een aantal andere provinciaal gesubsidieerde organisaties. Deze verandering betreft voor het PON het 'provinciaal flexibel volume'. Deze gegarandeerde provinciale opdrachtenportefeuille zal op termijn (per 2010) geheel afgebouwd zijn. Daarbij zal het bij de Provincie Noord-Brabant vrijkomende budget, via aanbestedingsprocedures, opnieuw ten goede komen aan de Brabantse samenleving. Het PON zal - in concurrentie met andere organisaties - regelmatig door middel van offertes voorstellen doen voor het inzetten van deze vrijgekomen middelen ten behoeve van verbeteringen in het Brabantse sociale domein.

Subsidie versus opdrachten

Het PON voert de in dit werkplan genoemde gesubsidieerde activiteiten uit als maatschappelijke opdracht. Deze activiteiten ontwikkelt het PON zelf op basis van zijn positie in de Brabantse samenleving. Voor deze activiteiten is geen betalende opdrachtgever identificeerbaar. Het zijn activiteiten die het algemeen belang dienen en niet een specifiek belang van een bepaalde opdrachtgever. Zonder de subsidie van de Provincie Noord-Brabant zouden deze activiteiten niet tot stand komen.

Het PON voert een administratie die er voor zorgt dat provinciale subsidie-middelen niet ingezet kunnen worden voor opdrachten die door derden aan het PON zijn verstrekt. Ook wordt geen provinciale (basis)subsidie ingezet voor door de Provincie Noord-Brabant aan het PON verstrekte opdrachten.

2 De opbouw van dit werkplan

Achtergrond

In de bij het *Werkplan 2004* gevoegde *Beleidsvisie 2004-2007* hebben we beschreven welke maatschappelijke ontwikkelingen wij signaleren. Deze ontwikkelingen vormen de achtergrond en legitimering van ons werk. In het *Werkplan 2007* beschrijven we deze ontwikkelingen niet nogmaals uitgebreid. Het betreft ontwikkelingen die bij velen bekend zijn en waarover elders informatie te vinden is:

- De ontwikkeling van verzorgingsstaat naar 'civil society'
- Vergrijzing en ontgroening
- Verkleuring
- Individualisering, verandering van sociale cohesie en solidariteit
- De stimulering van een duurzame samenleving

Medio 2007 zal het PON in overleg met het nieuwe college van GS een nieuw meerjarenbeleidsplan opstellen. Dit PON-meerjarenbeleidsplan 2008-2011 zal de achtergrond vormen van de meerjarige subsidieovereenkomst die door de Provincie Noord-Brabant en het PON in deze periode zal worden afgesloten. Op deze wijze geeft het provinciaal bestuur richting aan de werkzaamheden van het PON, als bijdrage aan de (innovatie van de) sociale infrastructuur van Brabant.

Behalve de hierboven genoemde algemeen maatschappelijke ontwikkelingen, vormen ook het provinciaal sociaal beleid en de gegevens over de feitelijke situatie binnen het zogenoemde sociale domein een belangrijke achtergrond voor ons werk. Het provinciaal sociaal beleid is vastgelegd in de door de Provincie Noord-Brabant geschreven koepelnota *Leven in Brabant; koepelnota Sociale en Culturele Ontwikkeling 2006/2007*.

De feitelijke situatie binnen het sociale domein is door het PON enige tijd geleden in het *Sociaal Rapport Brabant 2004* vastgelegd. In 2006 zal hiervan een eveneens door het PON geschreven actualisatie verschijnen. Deze is bij het schrijven van dit werkplan in voorbereiding.

Onderzoek, innovatie en informatie

In hoofdstuk 3 lichten we de kernfuncties (onderzoek, innovatie en informatie) van het PON kort toe. Deze functies worden beschreven vanuit het perspectief van de Provincie Noord-Brabant: het *Werkplan 2007* is een verantwoording (vooraf) van de invulling van de middelen die de Provincie Noord-Brabant in 2007 in het kader van de zogeheten 'basissubsidie' aan het PON ter beschikking stelt. Deze subsidie dient een maatschappelijk doel en is gerelateerd aan de provinciale beleidsdoelstellingen. De door het PON in het kader van dit *Werkplan 2007* uit te voeren maatschappelijke functies worden daarom beschreven vanuit het perspectief van het maatschappelijk nut dat zij dienen en de bijdrage die zij leveren aan het provinciaal beleid.

Vier nieuwe programma's

In het vierde hoofdstuk werken we de door het PON gekozen thema's uit die een programmatische samenhang geven aan onze activiteiten. Daarbij geven we aan welke projecten het PON in 2007 in het kader van de basissubsidie in deze programma's zal uitvoeren. Hiermee wordt een praktische invulling gegeven aan de in hoofdstuk drie abstract beschreven functies van het PON.

Voor 2007 kiezen we wederom voor een vernieuwde thema- of programma-indeling. Deze bouwt echter voort op ervaringen uit het verleden. Deze vernieuwde themakeuze heeft te maken met de verandering die de PON-organisatie doormaakt. Het PON richt zich steeds nadrukkelijker op specifieke markten en daarbij behorende producten en productgroepen. Dit omdat overheden en maatschappelijke organisaties met hun specifieke beleidsterreinen als 'klant' voor het PON steeds centraler komen te staan. Dit is het gevolg van een steeds grotere maatschappelijke aandacht voor 'vraagsturing', maar wordt natuurlijk ook mede gestimuleerd door de door de Provincie Noord-Brabant ingezette nieuwe financieringsstructuur.

In 2007 onderscheiden wij de volgende programma's:

- Stad en Platteland
- Participatie en Cultuur
- Zorg en Maatschappelijke Inzet
- Bestuur en Informatie

Herkenbare beleidsterreinen?

Het PON kiest vanwege zijn beperkte omvang voor een integrale thematische benadering van sociale vraagstukken. Hierdoor kan een verbinding gelegd worden tussen maatschappelijke vraagstukken die in meerdere sectoren tegelijk spelen. Vraagstukken met betrekking tot het omgaan met beleidsinformatie spelen bijvoorbeeld sectorbreed, maar ook bijvoorbeeld maatschappelijke ondersteuningsvraagstukken lopen door meerdere zorgsectoren (ouderen, jeugd, thuiszorg et cetera) heen. Door deze vraagstukken integraal en in samenhang te benaderen, kan efficiënt een optimale kwaliteit worden verkregen.

Maar daar staat tegenover dat daardoor het zicht op de bijdrage van het PON aan specifieke traditioneel herkenbare beleidssectoren, dreigt te verdwijnen. Om die reden zetten we in hoofdstuk vijf nog eens kort op een rijtje welke activiteiten van het PON, die min of meer 'verstopt' zijn in de door ons onderscheiden programma's, gericht zijn op de door de Provincie Noord-Brabant in de nota *Leven in Brabant* onderscheiden thema's:

- Cultuur en economie
- Leefbaarheid
- Armoede
- Senioren
- Jeugdwerkgelegenheid
- Jeugdzorg
- Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Projectenoverzicht

Het zesde en tevens laatste hoofdstuk van dit werkplan geeft een schematisch overzicht van de belangrijkste voor 2007 beoogde PON-projecten die door middel van de provinciale basissubsidie zullen worden uitgevoerd. In de bijlage vindt u per project een korte omschrijving.

Beleidscyclus: werkplan en jaarverslag

Dit werkplan is de verantwoording vooraf van de door het PON bij de Provincie Noord-Brabant aangevraagde basissubsidie. Op grond van de vaststelling en goedkeuring van dit werkplan wordt deze basissubsidie toegekend. Het PON *Jaarverslag 2007* zal begin 2008 - als tegenhanger van dit *Werkplan 2007* - de verantwoording bevatten van de daadwerkelijk uitgevoerde projecten en activiteiten.

In veel gevallen zal zijn uitgevoerd wat in dit werkplan is voorgenomen. Daar wordt dan verslag van gedaan. In een aantal andere gevallen zullen projecten zijn vervallen en zullen andere projecten zijn uitgevoerd die nu nog niet zijn voorzien. Actuele maatschappelijke ontwikkelingen, maar ook veranderende provinciale politieke en beleidsprioriteiten, zijn de reden voor afwijkingen van hetgeen in dit werkplan vooraf door ons gepland is. Veelal gebeuren deze aanpassingen op verzoek van de Provincie Noord-Brabant, maar ook op initiatief van het PON zelf. Waar nodig en mogelijk worden deze bijstellingen gedurende het jaar in ambtelijk of bestuurlijk overleg besproken met de Provincie Noord-Brabant als subsidiegever. Elk jaar wordt door de Provincie Noord-Brabant vastgesteld op grond van het jaarverslag en de jaarrekening of het PON zijn maatschappelijke opdracht naar behoren heeft vervuld. Het PON-jaarverslag kunt u - net als het PON-werkplan - elk jaar via onze website downloaden of aanvragen via ons secretariaat.

Communicatie met de provincie Noord-Brabant

Dit werkplan is in belangrijke mate geschreven voor de provincie Noord-Brabant als financier van deze PON activiteiten. Het PON heeft op meerdere momenten in het jaar overleg met de provincie, zowel voorafgaand aan de samenstelling van het werkplan, als achteraf bij de bewaking en verantwoording van de lopende en afgeronde projecten. In 2007 zal dit overleg een structureler karakter krijgen dan voorheen.

Het PON stemt met de provincie Noord-Brabant af, op welke wijze naar derden gecommuniceerd wordt over de PON activiteiten (of de resultaten daarvan) in het kader van dit werkplan. Deze afstemming betreft bijvoorbeeld de wijze waarop de resultaten gepubliceerd worden en openbaar verkrijgbaar zijn. Sommige activiteiten of producten worden door het PON zelfstandig naar buiten gebracht, anderen in nauwe samenwerking met de provincie. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een gezamenlijk symposium of een werkbijeenkomst met meerdere partijen, onder regie van de provincie Noord-Brabant..

Producten met een duidelijke politieke uitstraling zullen in nauw overleg met de gedeputeerde naar buiten worden gebracht. In een aantal gevallen kan een publicatie bijvoorbeeld eerst aan een gedeputeerde of aan Provinciale Staten worden aangeboden. Of in een ander geval kan worden overeengekomen dat een PON product juist door een Gedeputeerde of Statenlid aan een maatschappelijke partij wordt aangeboden.

Afhankelijk van het onderwerp en het PON product, worden tussen PON en provincie afspraken gemaakt over de communicatie met derden.

Het PON stemt met de provincie ook af over de communicatie over PON projecten en producten binnen de eigen (ambtelijke en bestuurlijke) organisatie van de provincie Noord-Brabant. Indien gewenst kan het PON interne provinciale bijeenkomsten verzorgen over onderwerpen of projecten die nauw raken aan het provinciale beleid. In het reguliere ambtelijk overleg tussen PON en provincie, worden hierover periodiek afspraken gemaakt.

3 Onderzoek, innovatie en informatie

Het PON is actief op de terreinen onderzoek, ontwikkeling en advies. In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen de wijze geschetst waarop invulling wordt gegeven aan deze kernfuncties in het kader van de provinciale basissubsidie.

Provinciaal beleid als uitgangspunt

Onderzoek, ontwikkeling en advies zijn bij het PON in het kader van de basis-subsidie verbonden met het beleid van de Provincie Noord-Brabant. Het PON richt zich daarbij met name op het sociaal beleid en het cultuurbeleid van de provincie.

Het huidige provinciaal sociaal beleid is gericht op het bevorderen van participatie, het stimuleren van sociale cohesie en het voorkomen van sociale uitsluiting en achterstanden. Het provinciaal cultuurbeleid richt zich op een brede cultuurparticipatie van Brabanders.

Het PON draagt actief bij aan het realiseren van de doelstellingen van het beleid van de Provincie Noord-Brabant door het uitoefenen van de specifieke functies van het PON (advies, onderzoek en ontwikkeling) in de thematische activiteitenprogramma's die in het volgende hoofdstuk worden besproken.

3.1 Onderzoek

PON-onderzoek is gericht op de systematisch verzameling van kennis over de Brabantse samenleving. PON-onderzoek is wetenschappelijk van karakter, maar gericht op de praktijk: de kennis die door PON-onderzoek wordt verworven, moet bruikbaar zijn in de praktijk.

Onderzoek van het PON is vaak gerelateerd aan beleid: beleid van de provinciale overheid, van gemeenten in Brabant of van instellingen.

In het onderzoek van het PON zijn door de relatie met het beleid steeds weer terugkerende *formats* herkenbaar, afhankelijk van de fase van een beleidsproces waarin een onderzoek plaatsvindt.

Onderzoek naar maatschappelijke ontwikkelingen

De samenleving verandert voortdurend. Het PON signaleert, onderzoekt op een systematische en professionele wijze maatschappelijke ontwikkelingen in Brabant en rapporteert hierover. In Brabant is geen andere organisatie actief die dit structureel doet ten behoeve van de Provincie Noord-Brabant.

Deze activiteit is structureel en permanent van karakter: Voortdurend worden nieuwe ontwikkelingen in kaart gebracht. Het PON doet dit met behulp van onderzoeksinstrumenten die door de tijd heen op een vergelijkbare manier ontwikkelingen in beeld brengen en analyseren. Dit alles met het doel (toekomstige) beleidsontwikkeling te ondersteunen.

Het signaleren, onderzoeken, analyseren en rapporteren van maatschappelijke ontwikkelingen gebeurt in overleg met de Provincie Noord-Brabant, maar op eigen initiatief in het kader van dit werkplan. Het onderzoek naar maatschappelijke ontwikkelingen is het meest waardevol als het leidt tot nieuwe beleidsvragen en beleidsinitiatieven. Dit type onderzoek gaat dan ook meestal vooraf aan nieuw beleid.

Het is van groot belang dat deze vorm van onderzoek onafhankelijk wordt uitgevoerd. De 'nieuwsgierigheid' naar de veranderingen die zich in de samenleving aan het voltrekken zijn, mag niet al te veel gestuurd worden door vooringenomen stellingen over wat een vermeend probleem is of door reeds afgebakende oplossingsrichtingen. Nieuwe ontwikkelingen worden vaak pas gesignaleerd als beleidsmakers of onderzoekers er niet specifiek naar op zoek zijn.

Een ander aspect van het PON-onderzoek naar maatschappelijke ontwikkelingen is de (lokale en regionale) praktijkgerichtheid. In Nederland is een aantal landelijke instituten en universiteiten actief op het gebied van onderzoek naar maatschappelijke problemen. Deze onderzoeken staan vaak wat verder af van de (lokale en regionale) praktijk. Het PON is gespecialiseerd in lokaal, regionaal en provinciaal onderzoek.

Monitoring

Wanneer beleid geformuleerd is en activiteiten worden ondernomen, bestaat er bij beleidsmakers, bestuurders, managers en bij het publiek behoefte om te weten hoe ontwikkelingen zich voltrekken: Wat is de stand van zaken en treedt er verandering op in de situatie? Monitoring is een belangrijk onderzoeksinstrument dat informatie verschaft over de kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkelingen in een bepaalde maatschappelijke sector, op een bepaald beleidsterrein, binnen een organisatie of bij maatschappelijke groeperingen en individuen.

Evaluatieonderzoek

Nadat beleidsontwikkelingen in gang zijn gezet - maar soms ook al aan het begin of tijdens een beleidsproces - is er behoefte aan evaluatie: zijn er daadwerkelijk veranderingen opgetreden en heeft het gevoerde beleid hierop invloed gehad?

Ook projecten worden vaak geëvalueerd: moet een project een regulier karakter krijgen? Of: welke elementen uit een project zijn overdraagbaar en kunnen worden geïmplementeerd in andere situaties?

Evaluatieonderzoeken kunnen voor een deel antwoord geven op deze vraag. In veel gevallen vindt een procesevaluatie plaats, waarbij de rollen worden geëvalueerd van diverse actoren die bij een beleidsproces betrokken waren. In andere gevallen worden ook de 'meetbare' resultaten geëvalueerd.

3.2 Innovatie

Het PON richt zich met de functie innovatie (ontwikkeling) op het toepasbaar en bruikbaar maken van kennis in de lokale, regionale en provinciale (beleids-)praktijk. Verzamelde kennis wordt omgezet in voorstellen en methodieken voor (sociale) verandering. Bij ontwikkeling staan de begrippen initiatief, vernieuwing, verbetering en bruikbaarheid centraal.

Binnen de ontwikkelfunctie van het PON onderscheiden we een aantal deel-functies.

Signalering en visieontwikkeling

Het PON signaleert maatschappelijke ontwikkelingen op het brede terrein van zorg, wonen en welzijn. Door de vele contacten met maatschappelijke organisaties, maar ook door de netwerkvorming met bestuurders, beleidsmakers, professionals en burgers spoort het PON nieuwe ontwikkelingen op en beschrijft deze. Om gesignaleerde ontwikkelingen te kunnen aanpakken hebben veel organisaties behoefte aan visieontwikkeling: Hoe kijken wij tegen deze ontwikkeling aan? Wat is onze visie hierop en welk antwoord formuleren wij als organisatie hierop? Het PON ondersteunt niet alleen de visieontwikkeling bij afzonderlijke organisaties die werkzaam zijn op het terrein van zorg, wonen en welzijn, maar levert ook een bijdrage aan de visievorming binnen de provincie, gemeentelijke overheden en belangenorganisaties.

Projectopzet en innovatie

Op basis van gesignaleerde ontwikkelingen en vragen van het werkveld zet het PON op innovatie gerichte projecten op. Het doel is om een bijdrage te leveren aan de vernieuwing van werkprocessen en daarmee aan de beleidsontwikkeling binnen het werkveld. Het projectdoel is verschillend. Soms gaat het om het 'uitproberen' van nieuwe werkmethoden (die door anderen zijn bedacht), soms ook om het zelf ontwikkelen van methodieken, soms om het op gang brengen van samenwerkingsprocessen of het activeren van belangengroeperingen.

Het PON voert deze projecten uit in samenwerking met betrokken organisaties en/of belangengroeperingen (vrijwilligers).

Procesbeschrijving en methodiekontwikkeling

Het beschrijven van werkprocessen, projectverloop en samenwerkingsverbanden maakt inzichtelijk waar de sterktes en zwaktes zitten, welke randvoorwaarden er nodig zijn om het doel te kunnen bereiken en waar de kansen en bedreigingen voor de toekomst zitten. Onder andere op basis van procesbeschrijvingen ontwikkelt het PON in samenwerking met anderen nieuwe methodieken en legt deze vast, zodat deze bruikbaar worden voor professionals, burgers, ambtenaren en bestuurders.

3.3 Informatie

Informatie is naast onderzoek en innovatie de derde kerntaak van het PON. In aanvulling op de onderzoeks- en innovatietaken ondersteunt het PON met zijn informatiefunctie personen en organisaties op diverse maatschappelijke terreinen.

Daar waar onderzoek en ontwikkeling met name gericht zijn op kennisverwerving en het algemeen bruikbaar maken van kennis voor de (beroeps)praktijk, richt onze informatieverstrekking zich op het daadwerkelijk overdragen van de opgedane kennis.

Behalve het verzamelen en overdragen van kennis, probeert het PON maatschappelijke partijen te stimuleren tot debat en het ontwikkelen van nieuwe visies op maatschappelijke vraagstukken en oplossingsrichtingen daarvoor. Ten behoeve van elke inhoudelijke programmalijn is dit jaar voor het eerst expliciet enige ruimte gereserveerd voor het organiseren van deze debatten en visieontwikkeling.

Het PON als kenniscentrum

Het PON heeft de positie verworven één van de belangrijke kenniscentra op sociaal terrein in Brabant en daarbuiten te zijn. Het PON heeft kennis in huis op een heel breed sociaal terrein en op het gebied van de functies onderzoek, ontwikkeling en advisering op dit brede sociale terrein.

Het PON verstrekt informatie aan professionals, cliënten en burgers. Veelal zijn dit burgers die actief zijn binnen het sociale domein (zorg, welzijn, cultuur, sport) en de politiek. Met producten als de *Sociale Atlas Brabant*, het *Brabantpanel* en het *PON-Jaarbeeld* richt het PON zich ook (steeds meer) op de burger in het algemeen. Daar waar een publieke vraag gericht is op kennis op het specifieke PON domein, is het PON altijd bereid hierin te voorzien. Veelal gaat dat in samenwerking met algemene publieksmedia zoals de Brabantse dagbladen of Omroep Brabant.

Het PON als vraagbaak voor organisaties en professionals

Met name in tijden van verandering hebben overheden en maatschappelijke organisaties behoefte aan reflectie en toetsing. Belangrijke vraagpunten daarbij zijn: zijn we nog op de goede weg, is bijsturing noodzakelijk, hoe versterken we het draagvlak?

Het PON adviseert bij dergelijke vragen en draagt zijn kennis op dit gebied over. Het PON is hét kenniscentrum voor het sociaal domein in Brabant.

Organisaties en professionals doen dankzij de provinciale basissubsidie een beroep op het PON voor een kortdurend advies. Uitgebreidere adviestrajecten worden alleen als betaalde opdracht verricht.

Speciale adviesrol voor de Provincie Noord-Brabant

Het PON is al bijna 60 jaar een adviespartner voor de Provincie Noord-Brabant op maatschappelijk terrein. Gevraagd en ongevraagd adviseert het PON jaarlijks vele provinciale politici en diensten en de daarin werkzame (beleids-)medewerkers over een groot aantal sociale onderwerpen.

4 Activiteiten in 2007

Dit hoofdstuk beschrijft de door het PON in 2007 voorgenomen activiteiten op hoofdlijnen in de vorm van een vier programmalijnen. Voor een beschrijving van de concrete projecten wordt verwezen naar de bijlage.

Visie en debat

In Brabant spelen een aantal maatschappelijke debatten die voor de toekomst van Brabant van belang zijn. Elk inhoudelijk PON-programma krijgt in 2007 een apart tijdbudget toegewezen om te investeren in een bijdrage aan deze maatschappelijke debatten (of deze zelf te initiëren).

PON-medewerkers die een specifiek programma uitvoeren, leveren een bijdrage aan de theorievorming, visieontwikkeling en discussie rondom de in dit werkplan uitgewerkte onderwerpen. Deze bijdrage kan verschillende vormen aannemen, zoals het schrijven van een artikel, het organiseren van een congres, expertbijeenkomst of symposium. Soms ook gaat het om een bijdrage aan initiatieven van derden. In alle gevallen wordt de ontwikkelde kennis gedeeld met medewerkers van de Provincie Noord-Brabant. Daarnaast wordt deze kennis via onze website en via onze publicaties openbaar gemaakt en is daarmee beschikbaar voor elke belangstellende burger, beleidsmedewerker of bestuurder.

Deze activiteit (bijdrage aan visie en debat) is per programma terug te vinden in de bijlage met de uitgewerkte projecten en wordt hier niet per programma steeds opnieuw vermeld. Ook in het verleden verrichtte het PON dit soort activiteiten, maar toen werden ze niet toegedeeld aan de inhoudelijke programmalijnen.

Serviceverlening

Het PON verricht veel kleinere serviceactiviteiten of advieswerkzaamheden voor uiteenlopende maatschappelijke organisaties en overheden in Brabant (en in beperkte mate daarbuiten), die niet onmiddellijk als een opdracht zijn te zien. De Provincie Noord-Brabant maakt het door middel van dit werkplan mogelijk deze service te verlenen, omdat de sociale ontwikkeling van Brabant daar belang bij heeft.

In het verleden werd het met deze activiteiten gepaard gaande tijdbudget onverdeeld als één project in het werkplan opgenomen. Vanaf 2007 wordt dit algemene servicebudget onderverdeeld over de vier inhoudelijke PON-programmalijnen. Ook deze activiteit vindt u in de urenplanning terug per programma in de bijlage en wordt hier niet per programma steeds opnieuw genoemd.

4.1 Programmalijn Stad en Platteland

Leefbaarheid en veiligheid centraal

Het PON wil bijdragen aan het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in Brabant, zowel op het platteland als in de stad.

Het PON heeft een lange traditie als het gaat om het bevorderen van de leefbaarheid op het platteland. De laatste jaren hebben we veel expertise aangewend voor de ontwikkeling van dorpsontwikkelingsplannen. Onze inzet concentreerde zich met name op de dorpen en weinig in de steden.

In dit werkplan geven we een aanzet om de komende jaren meer investeringen te doen in de leefbaarheid in de Brabantse steden.

Op dit terrein bouwde het PON de afgelopen jaren reeds de nodige expertise op, maar vanaf 2007 willen we onze inspanningen op het gebied van de verbetering van de stedelijke leefbaarheid intensiveren. Dit echter nadrukkelijk in relatie tot onze inzet op het gebied van leefbaarheid op het platteland.

Het PON signaleert dat de leefbaarheidsproblematiek op het platteland voor een steeds kleinere groep (de niet-mobielen, zorgbehoeftegen en mensen met armoedeproblematiek) steeds nijpender wordt. Recent onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau komt tot de conclusie dat de leefsituatie van mensen op het platteland beter is dan die van stedelingen. Inkomens zijn er minder ongelijk verdeeld, het is er veiliger en in sociaal opzicht harmonischer dan in de steden. In de steden nemen de leefbaarheidsproblemen daarentegen toe.

Minder manifeste scheiding tussen stad en platteland

Heel lang is in Brabant door bestuurders en beleidsmakers een uitdrukkelijk onderscheid gemaakt tussen stad en platteland. Het PON signaleert echter dat de scheiding tussen stad en platteland steeds minder manifest is. De toename van de mobiliteit maakt dat veel inwoners van het platteland gebruik maken van voorzieningen in de stad en andersom dat stedelingen de rust en ruimte zoeken van het platteland. Ook de toename van de arbeidsmobiliteit betekent dat de scheiding tussen platteland en stad meer en meer vervaagt.

De door ons gesignaleerde vervaging tussen stad en platteland brengt echter nieuwe vraagstukken met zich mee. Hoe krijgen dorpen bijvoorbeeld een nieuwe identiteit die sterk verweven is met het moderne leven, maar toch recht doet aan 'oude' verworvenheden zoals een grotere mate van betrokkenheid van bewoners op elkaar? Mensen op het platteland lijken gemakkelijker op elkaar betrokken te zijn en lijken elkaar beter te kennen dan mensen in de stad. Maar blijft dat zo als het platteland steeds grootschaliger wordt? Verandert het platteland ook op dit vlak niet snel? Kan het PON initiatieven nemen om de onderlinge betrokkenheid op het platteland ook in de toekomst te behouden?

Steden kennen hun eigen variant op de problematiek van leefbaarheid. Ook hier gaat het om kennen en gekend worden. Wanneer mensen elkaar kennen voelen zij zich veiliger en wordt de woon- en leefomgeving als leefbaarder ervaren. Veiligheid is daarmee onlosmakelijk verbonden met de PON-activiteiten in het kader van deze programmaliijn. Veiligheid is in onze samenleving op dit moment een groot maatschappelijk vraagstuk waar veel organisaties en partijen bij betrokken zijn.

Het PON heeft de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in het ondersteunen van afstemingsprocessen binnen het stedelijk veiligheidsdomein. Wij zien echter dat de beleidsaandacht op dit terrein wat afneemt. Het PON wil die aandacht echter vasthouden en zal in 2007 inzetten op het mede tot stand brengen van een Brabantbrede veiligheidsmonitor.

4.1.1 Leefbaarheid

Verkenning verbinding stad en platteland

Als het gaat om de leefbaarheid en vitaliteit van steden en het ommeland is het de moeite waard om een analyse te maken van menselijke gedragingen en van een typering van de woonplaats. Dat betekent dat op de schaal van dorp of stadswijk antwoorden worden gezocht op vragen als: Waarom wonen mensen in een dorp of een wijk in de stad? Welke inkomensgroepen wonen waar? Van welke voorzieningen maakt men gebruik? Wat is de afstand van huis tot school of werk? Waar doet men boodschappen? Voorts vragen over zorg en welzijn, economische vitaliteit en motieven om te blijven wonen in de eigen woonplaats of verhuisbewegingen.

In samenwerking met Telos, het Brabants Centrum voor Duurzaamheidvraagstukken wordt een studie verricht naar de feitelijke verbindingen tussen stad en platteland.

Dorpsontwikkelingsplannen en wijkontwikkelingsplannen 'nieuwe stijl'

De hiervoor beschreven analyse en reflectie op de verbinding tussen stad en platteland levert informatie op voor de ontwikkeling van nieuwe leefbaarheidconcepten en daarmee voor de ontwikkeling van dorpsontwikkelingsplannen en wijkontwikkelingsplannen 'nieuwe stijl'. Het PON zoekt naar nieuwe concepten voor een sociale en ruimtelijke invulling voor deze plannen, maar het PON beoogt ook participatiemethodieken te vernieuwen.

In 2007 zullen we twee dorpsontwikkelingsplannen en twee wijkontwikkelingsplannen nieuwe stijl uitwerken, samen met vier gemeenten.

Analyseren vastlopers

We signaleren dat een aantal leefbaarheidsprojecten in steden of op het platteland een voortijdig einde vindt of mislukt is. Dit kan het gevolg zijn van uiteenlopende oorzaken. Zo kan het zijn dat projecten met een te hoog ambitieniveau zijn gestart of dat projecten of campagnethema's niet aansluiten bij de beleving en behoeften van doelgroepen. Maar er kunnen ook andere omstandigheden zijn waardoor projecten stranden.

We willen zulke 'vastgelopen' projecten opsporen, inventariseren en de meest markante analyseren. Na een zorgvuldige analyse en selectie in 2007, willen we in 2008 een aantal pilots starten om 'vastlopers' een nieuw leven in te blazen. Dat betekent dat we de oorzaak van de mislukking analyseren en de projecten een nieuwe levensvatbare wending willen geven.

Een belangrijke voorwaarde voor succes hierbij is dat partners (gemeente, burgers, welzijnswerk, woningcorporaties en bedrijfsleven) bereid zijn te investeren in een herstart van het leefbaarheidsinitiatief. Het PON kan hierbij als onafhankelijk intermediair optreden om projecten weer vlot te trekken. Het doel hiervan is op basis van de casuïstiek kritische succesfactoren die een rol spelen bij leefbaarheidsvraagstukken en -projecten te beschrijven en vernieuwende participatiemethoden te ontwikkelen. Ook hier geldt weer dat we enkele pilots op het platteland en in stedelijk gebied zullen uitvoeren.

Uitgangspunt is dat niet alleen van succes-, maar ook van faalfactoren geleerd kan worden. Daarmee heeft dit voorgenomen project ook een bredere betekenis binnen Brabant.

Stichting Op het Dorp

Het PON ontwikkelt in opdracht van Stichting Op het Dorp in een aantal kleine kernen in Noordoost-Brabant diverse vernieuwende concepten op het gebied van woonvoorzieningen, welzijnsactiviteiten, de zorg voor elkaar, professionele zorg en commerciële dienstverlening. Stichting Op het Dorp bestaat uit verschillende participanten: Woonmaatschappij Maasland, Stichting Wonen Voor Ouderen Maasland, Dichterbij en Stichting Thuiszorg Brabant-Noordoost. Er wordt nauw samengewerkt met gemeenten, commerciële instellingen (waaronder de Rabobank), aanbieders van zorg en welzijn.

Interactief Kennisplatform bewonersorganisaties

Het PON ontwikkelt samen met anderen een digitaal en interactief Kennisplatform voor bewonersinitiatieven in Brabant en Limburg. Het Kennisplatform heeft tot doel: kennisuitwisseling tussen (bewoners)organisaties, ideeënuitwisseling, nieuwe initiatieven kweken. In het Kennisplatform participeren diverse organisaties.

4.1.2 Veiligheid

Ontwikkeling en ondersteuning veiligheidsmonitor Brabant

Vanaf 2007 komt er een landelijke standaard voor leefbaarheids- en veiligheidsonderzoek. Daarmee verdwijnt de oude landelijke politiemonitor, het POLS-onderzoek van het CBS en de gemeentelijke leefbaarheidsonderzoeken in het kader van het GSB-beleid.

Het PON wil samen met de gemeentelijke onderzoeksdiensten, de Brabantse politie en de Provincie er voor zorgen dat alle Brabantse gemeenten mee gaan doen aan dit uniforme gestandaardiseerde onderzoek. Daartoe wordt in 2006 en 2007 een samenwerking opgezet die er toe moet leiden dat de gegevens over leefbaarheid en veiligheid van alle gemeenten jaarlijks bekend zijn en in de *Sociale Atlas Brabant* worden opgenomen. Daarmee komt dan voor het eerste een integraal, Brabantbreed en onderling vergelijkbaar beeld van de situatie op het gebied van leefbaarheid en veiligheid in heel Brabant (op gemeentelijk niveau) beschikbaar. Deze kennis kan de basis vormen voor gemeentelijk en provinciaal veiligheidsbeleid in Brabant.

4.2 Programmalijn Participatie en Cultuur

Inleiding

Sociale participatie komt niet altijd vanzelf tot stand. In de praktijk zien we een ingewikkeld spel van insluiting en uitsluiting, waarin zowel bestaande sociale verbanden en instituties als individuen een actieve rol hebben.

Omstandigheden binnen of buiten de persoon gelegen, kunnen er toe leiden dat mensen weinig of niet participeren. Die omstandigheden kunnen betrekking hebben op zaken als inkomen, afkomst, migratie, opleiding, beperking of non-acceptatie. Insluiting ontstaat door aan de ene kant de persoon sterker te maken, toe te rusten, zelfvertrouwen te creëren, vertrouwen en verantwoordelijkheid te geven, ruimte en perspectief te bieden en aan de andere kant ervoor te zorgen dat bestaande verbanden en instituties toegankelijk zijn en blijven.

Zonder sociale participatie is een samenleving niet vitaal, mist ze samenhang en dreigt ze uiteen te vallen in groepen en individuen die in het gunstigste geval naast elkaar heen leven en in het slechtste geval elkaar bestrijden. Sociale participatie is van maatschappelijk belang, maar is ook in belang van de individuele burger. In zijn/haar deelname aan de samenleving ontstaat de mogelijkheid te leren, lief en leed te delen, een inkomen te verwerven en te genieten van alles wat medeburgers en maatschappelijke instituties te bieden hebben en daar zelf een bijdrage aan te leveren. Sociale participatie levert de samenleving vitaliteit op en draagt tegelijkertijd bij aan de identiteit van de individuele burger.

Het begrip identiteit heeft niet alleen betrekking op individuen. In het Jaarbeeld 2006 ging het PON, samen met Omroep Brabant, op zoek naar de Brabantse identiteit. Dit is een moeilijk te vatten begrip, zo bleek. Niettemin is de vraag naar de identiteit van Brabant, haar regio's, steden en dorpen onverminderd actueel. Vragen rond identiteit en cultuur spelen een belangrijke rol in het debat over de toekomstige ontwikkeling van Brabant.

De tijd is voorbij dat de overheid als eerstverantwoordelijke werd gezien om achterstanden of gebrekkige participatie van groepen te doorbreken; 'eigen verantwoordelijkheid' is nu het parool. Het PON onderschrijft dat uitgangspunt, maar tekent erbij aan dat er steeds oog moet zijn voor de reële mogelijkheden en beperkingen van mensen. Actief deelnemen naar vermogen in gezamenlijke verantwoordelijkheid, zou het uitgangspunt moeten zijn.

Het PON heeft aandacht voor personen en groepen die problemen onderkennen in de samenleving. Maar niet alleen problemen en probleembestrijding staan centraal in het werk van het PON. Nadrukkelijk zoeken we naar nieuwe kansen en mogelijkheden voor en door mensen om volop te participeren in besluitvormingsprocessen, werk, opleiding, vrijwilligerswerk en cultuuruitingen.

We zijn permanent op zoek naar nieuwe en onorthodoxe manieren om sociale participatie te realiseren. Uiteindelijk is het beoogde effect van het PON-werk de verankering van nieuwe, succesvolle benaderingen in het beleid van overheden, maatschappelijke instituties en de eigen organisatievormen van burgers. Er zijn legio mogelijkheden voor een actieve PON-rol op het terrein van participatie en cultuur. Beperking is echter nodig vanwege onze beperkte middelen. Daarom maken we in dit *Werkplan 2007* een keuze voor de volgende thema's, die uitgewerkt worden in één of meerdere projecten:

- cultuur en economie
- armoede
- onderwijs
- jongeren

4.2.1 Cultuur en economie

Het PON investeert in 2007 in het vergroten van inzicht in de betekenis van cultuur voor (de ontwikkeling) van Brabant. Daarvoor volgen we twee sporen. Het eerste spoor is een vervolg op activiteiten die reeds in 2006 in gang zijn gezet in het kader van de culturele kaart. In 2007 wordt de vraag naar cultuur inzichtelijk in een Brabantse Cultuurmonitor. Het tweede project is een onderzoek naar de bijdrage die cultuur levert aan economische innovatie en ontwikkeling van Brabant.

Cultuur-goed-beschouwd

De Provincie Noord-Brabant heeft behoefte aan inzicht in zowel het aanbod van culturele voorzieningen (wat is er nu precies, hoe wordt het georganiseerd, gefinancierd) als in de vraag ernaar. In 2006 heeft het PON een begin gemaakt met het systematisch in kaart brengen van het aanbod aan cultuur in Brabant. De informatie over dit aanbod is via een flexibele website inzichtelijk gemaakt voor zowel de provinciale en lokale beleidsmakers als ook voor functionarissen van culturele instellingen.

In 2007 start de tweede fase van het project. Om te komen tot een digitale culturele kaart van de Provincie Noord-Brabant zullen we de vraag naar culturele producten binnen de Brabantse samenleving in kaart brengen. Dat doen we door het opzetten van een Brabantse Cultuurmonitor. Een monitor die in ieder geval informatie op regionaal niveau, maar mogelijk ook op lokaal niveau, zal opleveren. De vraag naar cultuur zal via de culturele kaart en via de *Sociale Atlas Brabant* inzichtelijk worden gemaakt.

Op zoek naar verbindingen tussen cultuur en economie

Binnen Brabant staat het onderwerp cultuur en economie of een integrale cultuur-economische ontwikkeling nadrukkelijk op de agenda van lokale en provinciale bestuurders. In zijn betoog *De creatieve stad; het fragiele evenwicht tussen economie en cultuur* beschrijft Hans Mommaas hoe cultuur in het postindustriële tijdvak steeds meer gaat fungeren als motor van de economie: 'Waar cultuur en economie eens werden gezien als afgezonderde sferen die zo veel mogelijk met de rug naar elkaar stonden, raken ze vandaag de dag in toenemende mate met elkaar verweven.'

Het zoeken naar nieuwe verbindingen, zogenaamde *crossovers*, tussen diverse levensdomeinen (met name cultuur en economie) is van belang voor de toekomst van Brabant. Voorbeelden van dergelijke crossovers zijn de Verkade-fabriek in 's-Hertogenbosch en het Veemarktkwartier in Tilburg. Maar ook op het platteland is sprake van activiteiten die een verbinding tussen de economie (bijvoorbeeld de landbouw) en cultuur leggen. Deze voorbeelden zijn interessant omdat het voorboden zijn van een nieuwe toekomst.

Op de eerste plaats zal het PON een systematisch licht werpen op belangwekkende, leerzame voorbeelden binnen Brabant. De crossovers tussen economie en cultuur worden nader gedefinieerd en beschreven. Waar mogelijk zullen we cijfers verzamelen die een beeld geven van de bijdrage die cultuur levert aan de economie.

Daarnaast willen we in gesprek gaan met de mensen die vooroplopen, bijvoorbeeld in de modebranche, op de designacademie, in de voedselindustrie, spel-designers en computertechnologen.

4.2.2 Armoede

Ondanks een gemiddelde inkomensgroei en een daling van de werkloosheid, neemt de armoede in onze maatschappij niet af. Anno 2006 laat armoede zich nog altijd zien als schrijnend en wijdverbreid, getuige ook het grote aantal aanvragen aan het provinciale Armoedefonds dat recent is opgericht door de provincie Noord-Brabant.

Armoede komt in bepaalde groepen voor. Het aantal kinderen dat opgroeit in een gezin met een inkomen rond de armoedegrens neemt toe. Dit heeft vooral te maken met de toename van eenoudergezinnen.

Op basis van de verkregen kennis en inzichten over armoede stelt het PON in 2007 de mensen centraal die het treft. Feiten, cijfers, evaluaties en discussies over definities zijn van belang, maar uiteindelijk gaat het om de concrete werkelijkheid, gezien vanuit het perspectief van mensen die het treft.

Geef armoede voor kinderen een gezicht

Hoe gaan ouders en kinderen met hun situatie om? Wat zijn hun oplossingen, of zijn er teveel belemmeringen om zelf een uitweg te vinden? Wat betekent het leven op de armoedegrens voor ouders in de opvoeding van hun kind(eren)? We schenken ook aandacht aan beleidsmaatregelen op dit terrein; wederom vanuit het perspectief van de 'ontvangers'. Wat betekenen de maatregelen voor hun concrete bestaan?

We werken de bovenstaande vragen uit met de inzichten die we vergaren vanuit persoonlijke interviews en een inventarisatie bij Brabantse gemeenten. Het eindproduct is een brochure over de te nemen maatregelen met gekoppeld daaraan het uitvoeren van enkele kennisateliers met gemeenteambtenaren. In een groot debat wordt dit project gekoppeld aan de andere projecten van het PON met betrekking tot jeugd.

Het doel van het project is om beleidsmakers en politici te tonen welke oplossingen er zijn voor de belemmeringen die ouders en kinderen ervaren in het leven rond de armoedegrens. Het uiteindelijke doel is bij te dragen aan meer effectieve oplossingen en beleidsmaatregelen gericht op een gezonde ontwikkeling van kinderen.

4.2.3 Onderwijs

Onderwijs geeft toegang tot kennis, inkomen en een maatschappelijke positie; het creëert kansen en mogelijkheden. Maar tegelijk kan het ook de plek zijn waar gebrek aan richting en betrokkenheid tot problemen en zelfs tot ontsparing kan leiden. Het is daarom van groot belang om te (blijven) investeren in de onderwijssector. Met name in die sectoren waar basisvorming van de jeugd aan de orde is. Het PON kiest ervoor om met name dáár actief te zijn waar onderwijs en de maatschappelijke omgeving elkaar nauw raken. Het eerste project richt zich op jongeren die zonder startkwalificatie de school verlaten, het tweede op het versterken van de brede scholen door aandacht te schenken aan de onderliggende organisatiestructuur.

Ontwikkelen aanpak voortijdig schoolverlaten

Te veel leerlingen verlaten het onderwijs zonder startkwalificatie. Schattingen spreken van zo'n 10.000 leerlingen per jaar in Noord-Brabant. Dit leidt tot hoge maatschappelijke kosten en het missen van kansen op de arbeidsmarkt. De aanpak van voortijdig schoolverlaten is dan ook niet toevallig één van de huidige prioriteiten binnen onderwijs.

In het project *Ontwikkelen aanpak voortijdig schoolverlaten* benadert het PON dit complexe vraagstuk door expliciet aandacht te schenken aan de directe leefomgeving (het sociale systeem) van het kind, te weten: ouders, verzorgers, andere leden van de sociale omgeving en het informele netwerk van de leerling. Deze benadering komt voort uit de PON-verkenning over dit onderwerp uit 2006, waarin is aangetoond dat het sociale systeem van kinderen van groot belang is bij het voortijdig schoolverlaten.

Vragen die aan de orde zullen komen zijn: Hoe staat het met de betrokkenheid van de ouders bij school en de schoolloopbaan? Welke beelden en verwachtingen hebben allochtone en autochtone ouders van de school? Wat zien zij als verantwoordelijkheid van de school? En welke rol dichten zij zichzelf toe? Wat is de rol van persoonlijke mentoren? En welke effecten gaan uit van de interne en externe zorgstructuur en het sociale schoolklimaat?

Het onderwerp wordt benaderd vanuit theorie en praktijk. Op scholen voor VMBO en MBO zullen drie praktijkcases worden bestudeerd.

Organisatiestructuur brede scholen: sluitstuk in ontwikkeling

Een brede school is de plek waar onderwijs, welzijn, zorg, sport en opvang samenkomen. Een brede school richt zich op vorming en socialisering van kinderen. Tegelijk is het de plek waar verbindingen met de wijk worden aangegaan. Brede scholen dragen daarmee in potentie oplossingsrichtingen aan voor hedendaagse maatschappelijke problemen.

De potentiële kracht van de brede school is echter nog niet ten volle ontwikkeld. Ten dele hangt dat samen met de gebrekkige aandacht voor de sturing en structurering van de initiatieven. Verschillende vragen zijn daarbij voor ons aan de orde:

- Wie stuurt, wie rekent inhoudelijk en financieel af?
- Wordt de brede school een onderdeel van de school, of is inzet op verbreding wenselijk zodat je een vorm van meervoudige publieke sturing krijgt?
- Wat is de rol van gemeenten en instellingen op het terrein van welzijn, zorg, sport en opvang?
- Welke rol delen we kinderen en ouders toe?

Aandacht voor de organisatiestructuur kan gezien worden als sluitstuk in de ontwikkeling van de brede scholen.

Het PON zal in Brabant een inventarisatie uitvoeren van de structuurmodellen van de brede school. Wat zijn de huidige praktijkmodellen en wat zijn de ervaringen hiermee? Aanvullend op deze inventarisatie zal ook de bestuurstheorie worden beschouwd. Welke adviezen zijn vervolgens vanuit praktijk en theorie aan de bredeschoolbestuurders te geven?

4.2.4 Jongeren

Het PON kiest voor drie projecten op het terrein van jongeren: een onderzoek naar gedrag en normen van jongeren met betrekking tot agressie en geweld, een (pilot)project gericht op preventie via internet en een verdere ondersteuning van de jeugdmonitoren die door de GGD's worden uitgevoerd.

Gedrag en normen van jongeren over agressie en geweld

Jongeren lijken sneller dan vroeger naar geweld te grijpen, lijken minder dan vroeger hun agressie te beteugelen en lijken wat gemakkelijker/anders te denken over het hanteren van geweld. In Tilburg-Noord werd een ruzie tussen jongeren onlangs beslecht met pistoolschoten met dodelijke afloop. Is zo'n moord een incident of is er meer aan de hand? Hoe zit het met het gedrag en de normen van jongeren met betrekking tot agressie en geweld? Wat zijn feiten? Wat ervaren professionals en wat geven jongeren zelf hierover aan?

In dit project verkennen we dit thema. Hiertoe zullen we in de literatuur duiken, zullen we spreken met deskundigen en professionals (zoals jongerenwerkers, jeugdagenten, reclasseringsmedewerkers) en zullen we jongeren zelf horen. Voor de participatie van jongeren is dit onderwerp van groot belang. Om op een positieve manier te kunnen participeren, is het nodig conflicten en spanningen te kunnen hanteren zonder geweld.

Het PON wil antwoord krijgen op de vraag of er sprake is van incidenten of van een trend. Als het om een trend gaat, zullen we in 2008 een vervolgpriject starten, samen met relevante partners.

Nieuwe mogelijkheden benutten; preventie op het internet

We willen nagaan hoe via internet de voorliggende voorzieningen voor de jeugdzorg laagdrempeliger en meer op maat kunnen worden gemaakt. Door een goed vangnet te creëren voor de jeugd kan in een eerder stadium van de problemen ingegrepen worden. Door een beter preventief aanbod te creëren kan voorkomen worden dat sommigen in het circuit van de jeugdzorg terecht komen. We denken hierbij aan bijvoorbeeld jongeren met depressieve klachten. Het PON wil een verkenning uitvoeren waarbij we goede voorbeelden van hulpverlening via internet willen opsporen.

Jeugdmonitor Brabant

In Brabant verrichten de GGD's, de Provincie en een groot aantal gemeenten periodieke onderzoeken naar de gezondheid en het welzijn van jongeren. Samen met K2 ondersteunt het PON deze jeugdmonitoren.

4.3 Programmalijn Zorg en Maatschappelijke Inzet

Inleiding

Het PON onderzoekt en ontwikkelt - vanuit het perspectief van de cliënt - innovatieve activiteiten op het gebied van maatschappelijke inzet en zorg. Dat is nodig omdat niet iedereen in onze samenleving vanzelfsprekend kan deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. Mensen dienen in staat te zijn hun eigen keuzes te maken bij het deelnemen aan de samenleving op zo veel mogelijk gebieden.

Het bevorderen van maatschappelijke participatie betreft alle burgers, maar met name zij die niet meer (volledig) zelfstandig lichamelijk of psychisch kunnen functioneren. Hun beperkte mogelijkheden om zelfstandig te kunnen functioneren, zijn het gevolg van ziekte, handicap, leeftijd of andere belemmerende omstandigheden. In deze programmalijn besteedt het PON specifiek aandacht aan deze groep.

Om er voor te zorgen dat mensen met beperkte mogelijkheden in Brabant maximaal mee kunnen doen aan onze samenleving, zijn extra inspanningen noodzakelijk. Het PON richt zich daarbij in dit werkplan op twee typen activiteiten:

- Het zoeken naar mogelijkheden die het *zelfstandig functioneren* en de participatie van kwetsbare groepen verbeteren. Dit doen wij vooral door activiteiten te ontplooiën in de ondersteuningsketen voor deze groepen mensen.
- Het onderzoeken van de mogelijkheden om de *deelname van burgers aan het maatschappelijk verkeer* te stimuleren, vanuit het perspectief van invoering van de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning).

4.3.1 Mensen die niet zelfstandig kunnen functioneren

Het PON richt de aandacht de komende jaren op het realiseren van vraaggerichte en integrale zorg op kleine schaal. De zorg zal beter aan moeten sluiten op de lokale samenleving en de eigen regie en kwaliteit van leven meer centraal moeten stellen: er is sprake van een *ondersteuningsketen*. Het PON richt zich op het initiëren, stimuleren en verbeteren van activiteiten binnen deze ondersteuningsketen.

- In eerste instantie wordt gekeken of het mogelijk is een *cliënt zelf* te activeren of te ondersteunen om het volledig zelfstandig functioneren te hervatten.
- In tweede instantie wordt gekeken naar het activeren of ondersteunen van het *informele netwerk* rondom cliënten. Zelfhulp, mantelzorg en vrijwilligerswerk zijn daarbij van belang.
- Wanneer dan nog het zelfstandig functioneren van een persoon onvoldoende mogelijk is, kan het nodig zijn dat aanspraak wordt gemaakt op zogeheten *voorzieningen*. Dit zijn professionele voorzieningen als WVG-hulpmiddelenverstrekkingen of woningaanpassingen, maar ook coördinatie van vrijwilligerswerk of maaltijdvoorzieningen.
- Pas als al deze eerdere schakels in een zorg of ondersteuningsketen niet tot voldoende resultaat hebben geleid, wordt het belangrijk *professionele zorg* (thuiszorg, verzorgingshuiszorg of verpleeghuiszorg) in te roepen om een zo optimaal mogelijk zelfstandig functioneren van een cliënt mogelijk te maken.

De aandacht van het PON gaat vooral uit naar de voorkant van de keten: de opzet en ondersteuning van initiatieven rondom de cliënt zelf, zijn informele netwerk en ten slotte de voorliggende voorzieningen. In het *Werkplan 2007* gaat het daarbij om de volgende drie actielijnen:

- De zorg voor mensen met dementie.
- Faciliteren van de eigen regie, meer maatwerk door inzet van nieuwe functionarissen en nieuwe werkvormen.
- Een vraaggericht en gevarieerd aanbod van voorliggende voorzieningen in wijk of buurt: zorgboerderijen, dagbesteding in gemeenschapshuizen, de opzet van eerstelijnscentra met een programma van eisen voor ketensamenwerking.

De zorg voor mensen met dementie

De komende 25 jaar zal het aantal ernstig dementerenden in Brabant verdubbelen. In 2000 leden ruim 23.600 Brabanders aan een matig ernstige of gevorderde dementie; dit aantal loopt naar verwachting op tot 39.900 in 2020 en ruim 50.200 in 2030. Ook het aantal mensen met andere chronische ziekten neemt sterk toe.

De groep dementerenden is extra kwetsbaar vanwege de aard van de aandoening en de belasting van de mantelzorgers. Het zal veel inspanning vergen om de zorg voor deze groeiende groep patiënten én hun naasten op peil te krijgen. In dit kader wil het PON voor thuiswonende dementerenden met een kwetsbaar informeel netwerk nagaan hoe zij in een vroeg stadium hun sociale netwerk beter kunnen mobiliseren.

Hiervoor zullen we eerst meer gegevens verzamelen over deze doelgroep en vervolgens in pilotprojecten een methodiek ontwikkelen waarmee zij zelf een persoonlijk team van informele en formele zorgers om zich heen kunnen organiseren. We gaan tevens na welke bestaande technologische hulpmiddelen zij hierbij kunnen gebruiken en hoe deze beter beschikbaar kunnen komen.

Nieuwe werkvormen in de zorg

Zorgvragers beschikken steeds vaker over een Persoonsgebonden Budget (PGB). Hiermee kunnen zij zorgdiensten inkopen van gevestigde organisaties, maar ook bijvoorbeeld van mantelzorg of andere individuele zorgaanbieders. Wij zien een trend in de richting van meer inkoop van zorg bij individuele zorgaanbieders. De vraag is waarom dat zo is. Zijn zelfstandige functionarissen minder gebonden aan regels van grootschalige zorgorganisaties en kunnen zij daardoor meer maatwerk bieden aan hulpbehoevenden? Bieden deze functionarissen hun zorg en diensten ook aan dementerenden aan en kunnen zij deel uitmaken van het netwerk rond de dementerenden of chronisch zieken?

Het PON wil nagaan welke nieuwe werkvormen er in de zorg zijn en onderzoeken wat de kansen zijn voor deze nieuwe werkvormen om ook op het terrein van de voorliggende voorzieningen en de AWBZ-zorg hun diensten aan te bieden.

Een lokaal vraaggericht en gevarieerd aanbod van voorliggende voorzieningen

Het PON wil in 2007 in kaart brengen welke laagdrempelige voorliggende voorzieningen er zijn in de directe woonomgeving van kwetsbare doelgroepen. Het gaat om voorzieningen die lokaal gericht en integraal georganiseerd zijn door burgers zelf en die zijn ingebed in de lokale sociale infrastructuur. Kortom, het gaat om goede voorbeelden van *community care*.

In een pilotproject willen we vervolgens samen met de doelgroep, bewonersorganisaties, maatschappelijke organisaties en gemeenten nagaan hoe de voorliggende voorzieningen meer als een samenhangend aanbod onder de aandacht gebracht kunnen worden en hoe dit aanbod ook laagdrempeliger en integraler georganiseerd kan worden.

Uitkomsten van deze activiteiten zijn een overzicht van goede voorbeelden van laagdrempelige voorliggende voorzieningen in Noord-Brabant, Nederland en in andere regio's van Europa; een lokale campagne; een participatiemethodiek en een instrument voor matching van vraag en aanbod. Ten slotte denken we als resultaat aan een programma van eisen voor ketensamenwerking dat gemeenten en aanbieders kunnen gebruiken.

4.3.2 Participatie en de WMO

Centraal in de WMO staat 'meedoen'. Dat stelt eisen aan de sociale kwaliteit van de leefomgeving. De operationalisering van het begrip sociale kwaliteit kent veel dimensies. Telkens terugkerende termen zijn: actief burgerschap, sociaal kapitaal, solidariteit, ontmoeting, gebiedsgericht, vraaggericht et cetera. De vraag is op welke wijze deze termen geoperationaliseerd worden en, nog belangrijker: Wat zijn de resultaten van deze aanpakken? Is het reëel te veronderstellen dat de wijk of buurt het epicentrum van de sociale ontwikkeling moet zijn? En hoe gaat het met de leefbaarheid van bijzondere groepen die verspreid in de wijk wonen? Is er sprake van een draagkracht of draaglast van wijken en buurten? En zo ja, hoe ziet die eruit?

De PON-activiteiten en -projecten die gericht zijn op de WMO kunnen gemeenten helpen bij het vormgeven van activiteiten die gericht zijn op de betrokken prestatievelden zoals die in deze wet omschreven zijn, in het bijzonder:

- Prestatieveld 1: het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in buurten.
- Prestatieveld 4: het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.
- Prestatieveld 5: het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer van mensen met een chronische beperking en psychisch of psychosociaal probleem.

Wij zetten daarbij in het kader van dit werkplan vooral in op de volgende onderwerpen die de prestaties op de genoemde velden in de praktijk ondersteunen:

- Kennis van omvang van groepen die in de WMO extra aandacht krijgen (lichamelijk en verstandelijk gehandicapten, mensen met psychiatrische problematiek en chronisch zieken).
- De aandacht voor deze groepen in de praktische vormgeving van het beleid.
- Aandacht voor de sociale infrastructuur binnen gemeenten.
- De ontwikkeling van het lokale WMO-beleid (zowel aanbod- als vraagzijde) in kaart brengen.

4.3.3 Kennis van omvang van groepen die in de WMO van belang zijn

Inventarisatie 'nieuwe doelgroepen'

Gemeenten krijgen in het kader van de WMO nadrukkelijker dan tevoren een verantwoordelijkheid voor hun inwoners, ook voor mensen met psychische problematiek, mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking en mensen die in een sociaal isolement verkeren. Onze ervaring leert dat veel gemeenten niet weten hoe groot deze groepen in hun gemeenten zijn. Wij willen ze een handreiking doen door, op basis van landelijke cijfers, de aantallen uit de genoemde doelgroepen door te rekenen voor de afzonderlijke Brabantse gemeenten. Daardoor krijgen gemeenten een - globaal - zicht op de omvang van deze groepen.

4.3.4 Aandacht voor bijzondere groepen

Participatie en vertegenwoordiging van bijzondere groepen

In dit project willen we zowel aandacht besteden aan de participatie van bijzondere groepen als aan de vertegenwoordiging van deze groepen in het gemeentelijk beleid. Het PON zal in een aantal pilotgemeenten de manieren van cliëntondersteuning en -participatie en de cliëntvertegenwoordiging tegen het licht houden en waar mogelijk van nieuwe impulsen voorzien.

Daarnaast willen we in kaart brengen hoe op gemeentelijk niveau de hulpverlening vanuit zorginstellingen uit verschillende sectoren wordt vormgegeven. Wordt daarbij onderling samengewerkt, is het efficiënt, wie heeft daarbij de regie et cetera.

4.3.5 Aandacht voor de sociale infrastructuur

Expertmeeting over sociale samenhang

Het centrale thema van de WMO is 'meedoen'. De WMO veronderstelt een grote(re) rol voor de burger. Deze moet geprikkeld worden om actief te worden in wijk of buurt, of om kwetsbare burgers te ondersteunen en te helpen. Hoe reëel zijn deze veronderstellingen en zijn er voorbeelden waar deze participatieverwachting ook werkelijk wordt waargemaakt? Is gedrag van burgers beïnvloedbaar? Zijn er tastbare resultaten van betere participatie? Is de wijk of de buurt een goed uitgangspunt om participatie vorm te geven? Over deze en andere vragen willen wij met een aantal experts en ervaringsdeskundigen een bijeenkomst organiseren. Het doel daarvan is om duidelijker te maken of de verwachtingen omtrent meedoen en participatie reëel zijn en welke factoren daarbij van belang kunnen zijn.

4.3.6 De ontwikkeling van het lokale WMO-beleid in Brabant

In het kader van de WMO worden verantwoordelijkheden op lokaal niveau herschikt. Het PON vindt het belangrijk dat ontwikkelingen daarin op toegankelijke manier in beeld worden gebracht en dat gemeenten van elkaar kunnen leren. We willen daarvoor in 2007 twee instrumenten verder uitbouwen.

WMO-barometer

Het PON volgt in Brabant hoe gemeenten omgaan met de invoering van de WMO. Per prestatieveld is een aantal indicatoren benoemd om te kijken in hoeverre gemeenten aandacht besteden aan bepaalde thema's en op welke wijze zij dit organiseren. Zo ontstaat de mogelijkheid te *benchmarken*: Welk beleid voeren de gemeenten? Zijn er verschillen tussen gemeenten te zien? Werken gemeenten samen met andere gemeenten en welke thema's krijgen de meeste aandacht in gemeenten? In feite gaat het om het in kaart brengen van de 'aanbodzijde' van de WMO: Op welke wijze zijn burgers en het maatschappelijk middenveld betrokken?

Deze inventarisatie, die in 2006 is gestart, willen wij eind 2007 herhalen om te kijken wat de vorderingen zijn op dit terrein en waar knelpunten liggen. Met de resultaten van deze inventarisatie willen wij gemeenten via regionale bijeenkomsten en themagewijs ervaringen laten uitwisselen, zodat zij deze kunnen gebruiken bij hun eigen uitvoering van de WMO.

WMO-monitor

Provincie, gemeenten en organisaties op het terrein van zorg en welzijn hebben geen goed beeld van de behoeften die leven bij burgers op alle prestatievelden van de WMO. Het PON werkt in 2006 en 2007 samen met een aantal landelijke partijen aan de ontwikkeling van een WMO-monitor die de 'vraagzijde' van de WMO-prestatievelden goed in kaart brengt. De monitor moet zo ontworpen worden dat herhaalde metingen inzicht bieden in de daadwerkelijk door gemeenten geleverde prestaties op het gebied van de WMO.

Het PON wil in 2007 de mogelijkheden onderzoeken om in elk geval op de schaal van de provincie en de vier COROP-regio's gegevens te verzamelen en te analyseren. Deze gegevens kunnen het provinciaal beleid op het terrein van de WMO ondersteunen.

4.4 Programmalijn Bestuur en informatie

Bij het ontwikkelen van lokaal en provinciaal beleid, bij het beoordelen van geleverde prestaties, bij het analyseren van maatschappelijke trends en ontwikkelingen is informatie onontbeerlijk. Beleid wordt altijd gemaakt op basis van informatie en de interpretatie daarvan. In bestuurlijk Nederland - en dus ook in Brabant - wordt het besturen en maken van (nieuw) beleid steeds meer gebaseerd op feiten: we spreken dan ook in toenemende mate van *evidence based* beleid.

Al vanaf de oprichting in 1947 loopt het verzamelen en analyseren van informatie als een rode draad door veel PON-projecten en onderzoeken. Het PON verzamelt niet alleen informatie, maar analyseert deze ook en maakt deze informatie op maat voor bestuurders en beleidsmakers. Daarnaast biedt het PON ondersteuning bij het verwerken van beleidsgerichte informatie tot beleidsplannen en bestuurlijke besluitvorming, zowel op provinciaal als op lokaal niveau.

De laatste jaren richt het PON zich in toenemende mate op bestuurders en beleidsmakers als ondersteuning bij het verwerven van adequate informatie, de analyse en implementatie ervan in bestuurlijke en beleidsvormingsprocessen.

In het kader van het werkplan heeft het PON in het recente verleden een aantal instrumenten ontwikkeld (*Telos-balans*, *Sociale Atlas Brabant*, het provinciaal sociaal rapport, het provinciaal zorgrapport en het *Brabantpanel*), die een aantal karakteristieke delen:

- Gericht op het aanbieden van informatie die besluitvorming ondersteunt.
- Integraal van karakter: op een breed sociaal terrein, maar ook verbindend tussen sociaal, economisch en ecologisch.
- Gericht op de verbinding tussen kennis (wetenschap) en praktijk: toepasbaarheid centraal.
- *Evidence based* met speciale aandacht voor de beleving van de burger.

Het PON zal de komende jaren in het kader van de provinciale basissubsidie nog meer innovatieve initiatieven op dit gebied ontwikkelen, met als doel de kwaliteit van de (openbaar bestuurlijke) besluitvorming integraal en specifiek op het sociaal domein te verbeteren. Het uiteindelijke doel is de beleving van de burger meer te betrekken bij deze besluitvorming en daarmee de kwaliteit van leven van burgers (op lokaal en regionaal niveau) te verbeteren.

Met activiteiten op dit gebied in het kader van de provinciale basissubsidie richten we ons vooral op de Provincie Noord-Brabant en de Brabantse gemeenten. Maar ook op lokale en regionale bestuurders in maatschappelijke velden als de jeugdzorg, ouderenzorg, gehandicaptenzorg en woningcorporaties. Deze uitvoerende organisaties zijn samen met gemeenten op lokaal en regionaal niveau verantwoordelijk voor de sociale kwaliteit van onze samenleving. Het PON ondersteunt al deze partijen bij het omgaan met beleidsrelevante en bestuurlijke informatie.

Informatieverzameling en analyse naast ondersteuning bij het gebruik

Het PON richt zich niet alleen op de verzameling van uitsluitend data. De *Sociale Atlas Brabant* is wel een uitgesproken voorbeeld van een uitgebreide verzameling van specifieke data over Brabant, maar het PON richt zich met name ook op de analyse van deze data.

Het *Zorgrapport Noord-Brabant 2006* en het *Sociaal Rapport Brabant 2004* en de actualisering daarvan in 2006, zijn goede voorbeelden van uitgebreide inhoudelijke analyses van data. Het PON ontwikkelt deze producten zelf op grond van zijn eigen maatschappelijke functie, maar uiteraard in overleg met de Provincie Noord-Brabant als belangrijkste financier van veel van deze producten.

Het PON organiseert ook activiteiten die bestuurders en beleidsmakers ondersteunen bij het gebruiken van data en gegevens, zoals hier bedoeld. Denk aan het symposium over het zorgrapport in september 2006, of het Jaarbeeld 2006 dat ging over de Brabantse identiteit. Daarbij werden gegevens van het PON-Brabantpanel geanalyseerd.

In 2006 verschenen verschillende artikelen in de Brabantse kranten over door het PON in dit kader uitgevoerd onderzoek. Het blijkt dat er veel belangstelling is voor de gegevens en analyses van het PON van maatschappelijke trends en ontwikkelingen, niet alleen bij bestuurders en beleidsmakers maar ook bij journalisten en een breed Brabants publiek.

In dit werkplan maken we onderscheid tussen activiteiten op het gebied van dataverzameling en activiteiten gericht op de ondersteuning van bestuurders en beleidsmakers. Hieronder beschrijven we kort welke projecten we op dit vlak in het kader van het *Werkplan 2007* zullen uitvoeren.

4.4.1 Dataverzameling

Sociale Atlas Brabant (www.socialeatlasbrabant.nl)

Het PON introduceerde in 2004 de *Sociale Atlas Brabant*. Deze atlas geeft een (cijfermatig) overzicht van de stand van zaken op het brede sociale domein in Noord-Brabant. Het PON actualiseert de *Sociale Atlas Brabant* twee maal per jaar en voegt daarnaast periodiek nieuwe data toe.

Tot nu toe zijn de Provincie Noord-Brabant, gemeenten en woningcorporaties gebruiker van de Sociale Atlas. In 2007 zal geprobeerd worden de gebruikersgroep van de *Sociale Atlas Brabant* te verbreden naar publieke instellingen en bedrijven.

Brabantpanel (www.brabantpanel.nl)

Er bestaat bij burgers, politici en beleidsmakers regelmatig behoefte aan informatie over hoe Brabanders denken over actuele onderwerpen of ontwikkelingen die met Brabant verband houden. Om die reden schakelt het PON vanaf 2006 periodiek (minimaal zes maal per jaar) een *Brabantpanel* in voor opiniepeilingen. Hierbij is samenwerking gezocht met de Brabantse dagbladen.

De onderwerpen voor deze enquêtes zijn actueel en hebben te maken met ontwikkelingen in Brabant, of met effecten die landelijke of internationale ontwikkelingen op Brabant hebben.

4.4.2 Ondersteuning van bestuurders en beleidsmakers

Telos

Het PON is mede-initiatiefnemer en kernpartner van de netwerkorganisatie Telos, het Brabants Centrum voor Duurzaamheidvraagstukken. Naast het PON participeren de Provincie Noord-Brabant, de Universiteit van Tilburg en de Technische Universiteit Eindhoven in Telos. Het PON voedt de netwerkorganisatie met name met zijn kennis en ervaring op sociaal en cultureel gebied.

Telos voert in 2007 een aantal projecten uit, waaraan het PON zijn bijdrage levert. De inhoud van de PON-participatie aan Telos wordt apart beschreven in het Telos-werkplan 2007.

Overzichtsrapporten doelgroepen

Het PON heeft de afgelopen periode in opdracht van het VBOB een overzicht gemaakt van het ouderenbeleid bij gemeenten. Daarin zijn cijfers te vinden over de verschillende onderdelen van het beleidsterrein, tips over waar en hoe verdere informatie is te vinden. Ook voor andere doelgroepen dan wel beleidsterreinen zullen we in 2007 dergelijke publicaties ontwikkelen.

Kennisatelier provincie Noord-Brabant

In de afgelopen jaren is herhaaldelijk geconstateerd dat de verschillende praktijken, ervaringen en vooral ook kennis tussen provincie(ambtenaren) en PON-(medewerkers) onvoldoende worden uitgewisseld. Recentelijk nog bij de voorbereiding en uitwerking van dit werkplan. Van beide zijden is er behoefte om daaraan wat te doen en er nieuwe afspraken over te maken.

Gedacht wordt om dit in eerste instantie te organiseren in de vorm van een kennisatelier of workshop. In de praktijk zullen deze functioneren als kenniskringen waarbij zowel kennisuitwisseling als kennisvermeerdering centraal staat.

Pilot prestatie-indicatoren gemeenten

Gemeenten worstelen, net als veel andere organisaties, met de vraag op welke wijze het maatschappelijk rendement van hun beleidsinspanningen kan worden aangetoond. Het PON heeft op eigen gezag en in samenwerking met Telos ervaring op het gebied van prestatie-indicatoren.

In 2007 zal samen met Telos in twee Brabantse gemeenten een pilotproject worden opgezet, waarin het gebruik van prestatie-indicatoren centraal staat. Hoe kun je het rendement van beleid zichtbaar maken en hoe kun je als gemeente leren van de resultaten uit deze rendementsmetingen?

4.5 Overige projecten

Secretariaat Brabants Kenniscentrum Ouderen (BKO)

In 2004 heeft het provinciaal bestuur het Brabants Kenniscentrum Ouderen (BKO) opgericht. Het BKO heeft de taak om kennis te verzamelen en te verspreiden over ontwikkelingen in wetenschap en praktijk van ouderenwerk en -beleid. Op basis daarvan brengt het BKO gevraagd en ongevraagd advies uit aan het provinciebestuur. Op verzoek van de provincie voert het PON het secretariaat van het BKO. Het BKO brengt een eigen werkplan uit waarin zichtbaar is welke inzet het PON levert voor dit kenniscentrum.

PON-Jaarbeeld/PON 60

In januari 2005 heeft het PON voor het eerst een jaarbeeld gepresenteerd als vervolg op de serie van vijftien jaarboeken die in de achterliggende periode zijn verschenen. Omdat de hedendaagse cultuur verandert in de richting van een beeldcultuur, heeft het PON in 2005 gekozen voor een jaarbeeld, waarin een actueel ontwerp wordt belicht. Net als met de jaarboeken wil het PON ook met het jaarbeeld actuele ontwikkelingen en trends op een breed terrein signaleren en de publieke gedachteswisseling daarover stimuleren. Voor het jaarbeeld is samenwerking gezocht met Omroep Brabant.

In 2007 bestaat het PON 60 jaar. We zullen in de loop van dat jaar op verschillende manieren stilstaan bij deze gebeurtenis. Zo zal het jaarbeeld, dat gepresenteerd zal worden in het voorjaar, in het teken staan van het 60-jarig bestaan van het PON. Aan het einde van het jaar zullen we een bijeenkomst beleggen, waarbij een inhoudelijk thema verder wordt verdiept.

Secretariaatswerkzaamheden SWOB

In het zogeheten SWOB-overleg (Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek Brabant) participeren de onderzoeksafdelingen van de Brabantse B5- en M5-gemeenten. Het PON maakt als provinciaal onderzoeksinstituut ook deel uit van dit overleg. Het SWOB komt periodiek bij elkaar om ervaringen en kennis uit te wisselen. Doel van dit overleg is om binnen Brabant tot zo veel mogelijk afstemming en standaardisatie te komen op het terrein van sociaal-wetenschappelijk onderzoek en overheden. Het PON verricht de secretariaatswerkzaamheden voor dit overleg (verslaglegging, voorbereiding van bijeenkomsten).

5 Beleidsmatige toelichting

Een werkplan maken betekent kiezen. De provinciale basissubsidie is tenslotte begrensd. Het PON maakt daarom keuzes in zijn voorstellen om bepaalde maatschappelijke problemen in Brabant wel en andere niet aan te pakken. De keuze voor het wel of niet aanpakken, of de invulling van de bijdrage die het PON kan leveren aan de aanpak van een maatschappelijk vraagstuk, hangt af van een aantal zaken. Allereerst is het maatschappelijk gewicht van een specifiek vraagstuk van belang, bij de beoordeling of het PON er in het komende jaar aandacht aan zal besteden. Daarnaast speelt ook de provinciale beleidsagenda een belangrijke sturende rol. Tenslotte spelen onze eigen kwaliteiten en strategische positie ('wat kunnen we wel goed en wat minder goed, wat willen we en wat verwachten anderen van ons') ook een rol bij de vraag of het PON aandacht aan een sociale kwestie zal gaan besteden.

In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de relatie tussen onze voorgenomen activiteiten en het provinciaal sociaal beleid. Daarna gaan we kort in op een aantal prioriteitstellingen en strategische keuzes. Hier gaan we men name in op de vraag wat we niet doen. In veel gevallen heeft dat te maken met onze deskundigheden en ambities, maar in een aantal andere gevallen hebben keuzes verband met de rollen van anderen: soms zijn de Brabantse steunfuncties of andere (gedeeltelijk) gesubsidieerde instituten beter in staat activiteiten te verrichten, soms voorziet de 'markt' al in maatschappelijk gewenste activiteiten. Bij de korte toelichting op onze strategische keuzes, geven we tevens aan waar de belangrijke inhoudelijke verschillen liggen tussen onze voorgenomen activiteiten in 2007 en de PON activiteiten van de afgelopen jaren.

5.1 Activiteiten naar provinciale beleidsterreinen

Het PON kiest voor een integrale thematische benadering van sociale vraagstukken. Hierdoor kan een verbinding gelegd worden tussen maatschappelijke vraagstukken die in meerdere sectoren tegelijk spelen. Vraagstukken rond het omgaan met beleidsinformatie spelen bijvoorbeeld sectorbreed, maar ook bijvoorbeeld maatschappelijke ondersteuningsvraagstukken lopen door meerdere zorgsectoren (ouderen, jeugd, thuiszorg et cetera) heen. Door deze vraagstukken integraal en in samenhang te benaderen, kan efficiënt een optimale kwaliteit worden verkregen.

Een nadeel van de wijze van ordening zoals het PON die in dit werkplan hanteert, is dat daardoor het zicht op de bijdrage van het PON aan specifieke traditioneel herkenbare provinciale beleidssectoren dreigt te verdwijnen. Om die reden zetten we in dit korte hoofdstuk nog eens op een rijtje welke activiteiten van het PON, die min of meer 'verstopt' zijn in de door ons onderscheiden programma's, gericht zijn op de door de Provincie Noord-Brabant in de nota *Leven in Brabant* onderscheiden thema's:

Cultuur en economie

Het onderwerp cultuur en economie komt in het werk van het PON in 2007 expliciet aan de orde binnen de programmalijn Participatie en Cultuur. Wij voeren in 2007 een project uit waarin de verbindingen tussen cultuur en economie in kaart worden gebracht. We zoeken antwoord op de vraag hoe deze verbindingen een bijdrage kunnen leveren aan de toekomstige ontwikkeling van Brabant. Daarnaast ontwikkelen we een Brabantse cultuurmonitor, waarin we de cultuurparticipatie van Brabanders in kaart brengen. Deze kennis is van belang voor bestuurders, beleidsmakers en culturele instellingen, om het culturele aanbod verder af te stemmen op de vraag.

Leefbaarheid

Leefbaarheid en veiligheid zijn terreinen waar het PON traditioneel actief op is. In het kader van de programmalijn Stad en Platteland wordt met name de verbinding gelegd tussen leefbaarheid en veiligheid in steden en op het platteland. Daarvoor worden dorps- en wijkontwikkelingsplannen 'nieuwe stijl' uitgewerkt. Onderzocht wordt waardoor leefbaarheidsprojecten vastlopen en hoe deze 'vastlopers' nieuw leven kan worden ingeblazen.

Naast dit alles is het PON actief in de Stichting Op het Dorp en wordt bijgedragen aan een kennisplatform voor bewonersorganisaties. Ook organiseert het PON, samen met de onderzoeksdiensten van gemeenten, voor alle Brabantse gemeenten, de monitor leefbaarheid en veiligheid.

Armoede

In het kader van de programmalijn Participatie en Cultuur zal het PON in 2007 aandacht besteden aan de problematiek van kinderen en armoede. Onderzocht wordt hoe armoede onder kinderen in Brabant er uit ziet, hoe dit door kinderen en ouders beleefd wordt en wat mogelijkheden zijn voor beleidsmakers en bestuurders om deze problematiek aan te pakken.

Senioren

Het PON voert het secretariaat voor het Brabants Kenniscentrum Ouderen (BKO). Hiervoor ontvangt het PON een deel van zijn basissubsidie. Het BKO maakt jaarlijks een apart werkplan, waarmee deze subsidie (en daarmee de inzet van het PON voor het BKO) verantwoord wordt. Het BKO-werkplan verschijnt separaat van het PON-werkplan. In dit PON-werkplan wordt volstaan met het aangeven van de omvang is van de PON-inzet voor het BKO.

Behalve de inzet voor het BKO, richt het PON zich op sociale participatie van senioren, in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Dit gebeurt in het programma Zorg en Maatschappelijke Inzet. Daarnaast krijgt ook het mobiliseren van het sociaal netwerk van dementerende ouderen speciale aandacht.

Jeugdwerkgelegenheid

Het PON richt zich niet specifiek op jeugdwerkgelegenheid, maar wel op het vroegtijdig schoolverlaten. Dit doen we in het kader van de programmalijn Participatie en Cultuur. Wij gaan er van uit dat het terugdringen van het vroegtijdig schoolverlaten op termijn een positief effect heeft op het kunnen vinden van werk.

Jeugdzorg

Het PON richt zich niet direct op de jeugdzorg, wél op het voorkomen van problemen van jeugdigen en op de zogeheten 'voorliggende voorzieningen'. Beide gaan vooraf aan de vraag naar jeugdzorg. Het PON richt zich in 2007 bijvoorbeeld op een verkenning van gedrag en normen van jongeren met betrekking tot agressie en geweld. Ook onderzoeken we of het mogelijk is om in Brabant te komen tot een zelfhulpwebsite, waar jongeren en ouders elkaar en deskundigen om advies bij problemen kunnen vragen, zodat jeugdzorg misschien voorkomen kan worden.

Brede scholen dragen bij aan de ontwikkeling van jongeren en gaan verbindingen aan met de wijk. Het PON werkt mee aan de verdere ontwikkeling van brede scholen in Brabant. Op zich staat deze activiteit los van de jeugdzorg, maar kan ze wel bijdragen aan het voorkomen van zorg op langere termijn.

Tot slot adviseert het PON jaarlijks bij de uitvoering van de Brabantse jeugdmonitor. Dankzij deze monitor (die door de GGD's wordt uitgevoerd, maar die mede door het PON is ontwikkeld) hebben we in Brabant een goed beeld van de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Op grond hiervan kan de provincie (en kan elke gemeente) een *evidence based* jeugdbeleid ontwikkelen en uitvoeren.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Binnen de programmalijn Zorg en Maatschappelijke Inzet besteedt het PON veel aandacht aan de WMO. Zoals gezegd ontwikkelen we een project om het sociale netwerk van dementerenden te activeren. We onderzoeken of moderne arbeidsvormen (met name zelfstandigen zonder personeel (ZZP-ers)) een bijdrage kunnen leveren aan een optimale zorg thuis. We brengen ook in kaart welke voorliggende voorzieningen er zijn in gemeenten, zodat duurdere zorg voorkomen kan worden en we inventariseren welke nieuwe doelgroepen welke zorg in het kader van de WMO nodig hebben.

Ook organiseren we een expertmeeting over sociale samenhang en richten we ons op het verbeteren van de participatie en vertegenwoordiging van bijzondere groepen (bijvoorbeeld GGZ-cliënten of dak- en thuislozen).

Het PON organiseert daarnaast een pilot in het kader van de landelijke WMO-monitor, waarbij we laten zien welke informatie over zorgvragen in een gemeente kaart kan worden gebracht met dit instrument. Als laatste activiteit in het kader van de programmalijn Zorg en Maatschappelijke Inzet willen we gemeenten van elkaar laten leren op het gebied van de WMO, door middel van onze WMO-barometer.

Overige projecten

In het PON-werkplan vindt u een aantal projecten en activiteiten die niet direct te verbinden zijn met de hier onderscheiden provinciale sociale beleids-terreinen of speerpunten. Deze andere projecten overstijgen veelal een specifiek beleidsterrein. Daarbij kunt u denken aan onze bijdrage aan Telos, of onze *Sociale Atlas Brabant*, het *PON-Jaarbeeld* of het *Brabantpanel*. Ook deze (en andere niet in dit hoofdstuk genoemde) projecten dragen in onze ogen bij aan de verdere sociale ontwikkeling van Brabant, ondanks het feit dat ze niet rechtstreeks te verbinden zijn aan de door de Provincie Noord-Brabant onderscheiden speerpunten binnen het provinciaal sociaal beleid.

5.2 Strategische keuzes: wat wel en wat niet?

Bij de voorbereiding van het werkplan 2007, heeft het PON een aantal inhoudelijke discussies gevoerd over prioriteiten. Hier geven wij de belangrijkste discussies over prioriteitstelling kort weer. In deze paragraaf geven we met name aan welke zaken we bewust niet of maar beperkt oppakken in het kader van de provinciale basissubsidie.

Veiligheid

Het PON heeft de afgelopen jaren relatief veel aandacht aan *veiligheid* besteed. In 2005 hebben we ons eerste jaarbeeld hier aan gewijd. Wij constateren echter dat de politieke aandacht van met name de provincie op dit gebied afneemt. Daarnaast zien we dat gemeenten zelf veel initiatieven op dit gebied nemen. Het PON heeft daarom besloten zelf wat minder initiatieven te nemen en meer aan de vraag uit de markt over te laten. We kiezen er echter wel bewust voor een pilot uit te voeren met de nieuwe landelijke monitor leefbaarheid en veiligheid. Als we dat niet doen, zullen met name kleine gemeenten waarschijnlijk deze monitor niet gaan uitvoeren. Met deze pilot willen we een aanbod ontwikkelen voor kleinere Brabantse gemeenten, zodat die in de toekomst ook basisgegevens over de veiligheidssituatie in de eigen gemeente kunnen verzamelen. Voor gemeenten en provincie kunnen deze gegevens dan vervolgens aanleiding zijn om initiatieven te ontplooiën, acties te ondernemen.

Ondersteuning Vereniging kleine kernen

Het PON ondersteunt de vereniging kleine kernen Noord-Brabant (VKK), door middel van het voeren van het ambtelijk secretariaat. In het verleden werd deze ondersteuning gefinancierd uit zowel het PON flexibel volume, als het de provinciale basissubsidie. Al in 2005 is in overleg tussen de provincie Noord-Brabant en het PON (in het kader van de zogeheten 'uitzuivering van functies') afgesproken dat het voeren van het ambtelijk secretariaat van de VKK niet tot de kerntaken van het PON behoort. In 2006 heeft de Gedeputeerde echter nog eenmalig het PON verzocht deze taak alsnog gedeeltelijk in het kader van de provinciale basissubsidie uit te voeren. Het PON heeft hier toen eenmalig mee ingestemd. Voor 2007 is uitdrukkelijk besloten deze activiteit niet als een kerntaak van het PON te zien en dus niet uit te voeren in het kader van dit werkplan 2007.

De multiculturele samenleving

Het PON heeft in het verleden veel aandacht aan de multiculturele samenleving besteed. Dit vraagstuk is nog steeds actueel, maar heeft hele sterke verbanden met andere inhoudelijke vraagstukken, zoals bijvoorbeeld schooluitval of leefbaarheid in wijken en buurten. In 2007 is dit onderwerp als zelfstandig thema niet meer in dit werkplan aanwezig. Wel besteden we in 2007 aandacht aan de positie van culturele minderheden, als integraal onderdeel van de vraagstukken op het gebied van cultuur, onderwijsuitval, leefbaarheid in steden, armoede van kinderen, agressief en gewelddadig gedrag van jongeren en sociale samenhang in het kader van de WMO.

Steunpunt WMO

Het PON participeerde tot medio 2006 in het provinciale steunpunt WMO. De nadruk van dit steunpunt ligt inmiddels bij het toewijzen van ondersteunings-tijd van provinciale steunfuncties, exclusief het PON, aan gemeenten die daar naar vragen. Het PON beschikt (in tegenstelling tot een aantal provinciale steunfuncties) niet over uren of dagen die om niet of tegen een gereduceerd dagtarief aan gemeenten ter beschikking kunnen worden gesteld. Het PON heeft er vanaf gezien zijn diensten aan gemeenten op het terrein van de WMO via dit steunpunt aan te bieden. Het PON biedt zijn diensten op dit en andere terreinen als marktpartij rechtstreeks aan gemeenten aan. Voor deze diensten is in onze ogen geen provinciale subsidie noodzakelijk.

Het PON verricht in 2007 wel een aantal andere activiteiten op het gebied van de WMO in het kader van het werkplan 2007 (pilot WMO monitor, wmo barometer, expertmeeting sociale samenhang, inventarisatie van nieuwe doelgroepen, participatie en vertegenwoordiging van bijzondere doelgroepen). Dit zijn allemaal projecten die zonder de inzet van het PON vanuit de provinciale basissubsidie niet tot stand zouden komen. De resultaten van deze projecten zijn openbaar en voor iedereen toegankelijk. Ook voor de provinciale steunfuncties en gemeenten die geen gebruik maken van de diensten van het PON.

6 Schematisch overzicht projecten

In dit laatste hoofdstuk van het werkplan geven we een schematisch overzicht van alle projecten die het PON in 2007 voornemens is uit te voeren in het kader van de provinciale basissubsidie. De projecten zijn geordend volgens de thematische indeling zoals die in dit werkplan is gevolgd.

Het PON hanteert een planningsnorm waarbij uitgegaan wordt van een gemiddelde productiviteit van 75 procent. Dat wil zeggen dat PON-stafmedewerkers gemiddeld 75 procent van het aantal dagen dat zij kunnen werken, direct besteden aan projecten. Per jaar kan 1 fte stafmedewerker ongeveer 200 dagen werken. PON stafmedewerkers zijn van deze 200 werkbare dagen, gemiddeld 150 werkdagen direct actief in projecten. Daarnaast verrichten zij indirecte activiteiten zoals bijvoorbeeld het voeren van intern of extern overleg, het volgen van een opleiding of het verrichten van managementtaken.

PROJECTEN	Basis
Beschikbaar budget 2007 in directe dagen	1400
In Werkplan 2007 vastgelegd aantal directe dagen	1265
Nog niet ingevuld (\pm 10 procent vrije ruimte)	135
PROGRAMMALIJN STAD EN PLATTELAND	240
- Visie en debat	15
- Serviceverlening	15
- Verkenning verbinding stad en platteland	50
- Onderzoek vastgelopen leefbaarheidprojecten	40
- Wijkontwikkelingsplannen 'nieuwe stijl'	20
- Dorpsontwikkelingsplannen 'nieuwe stijl'	20
- Stichting Op het Dorp	20
- Kennisplatform bewonersorganisaties	20
- Monitor leefbaarheid en veiligheid	40
PROGRAMMALIJN PARTICIPATIE EN CULTUUR	285
- Visie en debat	15
- Serviceverlening	15
- Brabantse cultuurmonitor	40
- Op zoek naar verbindingen tussen cultuur en economie	40
- Geef armoede van kinderen een gezicht	40
- Ontwikkelen aanpak vroegtijdig schoolverlaten	45
- Organisatiestructuur Brede School	25
- Gedrag en normen van jongeren met betrekking tot agressie en geweld	40
- Verkenning jeugdpreventie op internet	20
- Jeugdmonitor Brabant	5

PROJECTEN	Basis
PROGRAMMALIJN ZORG EN MAATSCHAPPELIJKE INZET	250
- Visie en debat	15
- Serviceverlening	15
- Mobiliseren sociaal netwerk dementerenden	25
- Nieuwe werkvormen in de zorg	20
- Voorliggende voorzieningen lokale samenleving	30
- Inventarisatie nieuwe doelgroepen	25
- Participatie en vertegenwoordiging van bijzondere groepen	50
- Expertmeeting sociale samenhang	10
- WMO-barometer	35
- Pilot WMO-monitor	25
PROGRAMMALIJN BESTUUR EN INFORMATIE	265
- Visie en debat	15
- Serviceverlening	15
- Sociale Atlas Brabant	35
- Brabantpanel	60
- Telos	70
- Doelgroepgerichte informatieproducten	20
- Kennisatelier provincie Noord-Brabant	20
- Pilots gebruik prestatie-indicatoren gemeenten	30
OVERIGE PROJECTEN	225
- Secretariaat BKO	170
- Jaarbeeld + PON 60	50
- Secretariaat SWOB	5

Bijlage: Uitwerking projecten 2007

In deze bijlage staan alle in dit werkplan genoemde projecten kort beschreven. De geplande dagen hebben betrekking op de provinciale basissubsidie in 2007.

Programmalijn Stad en Platteland

Visie en debat Stad en Platteland	
Omschrijving, legitimering	PON-medewerkers die een specifiek programma uitwerken, leveren een bijdrage aan de theorievorming, visieontwikkeling en discussie rondom de in dit werkplan uitgewerkte onderwerpen
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Bijdrage aan theorievorming, visieontwikkeling en discussie rondom de in dit werkplan uitgewerkte onderwerpen
Doelgroep(en)	Bestuurders, beleidsmakers van overheden en organisaties in het maatschappelijk middenveld
Producten	Nog niet bekend, maar mogelijke vormen zijn: Publicaties, artikelen, debattenreeks, workshops, symposium et cetera
Geplande dagen 2007	15
Looptijd	2007
Samenwerking	Afhankelijk van het onderwerp en de gekozen werkvorm

Serviceverlening Stad en Platteland	
Omschrijving, legitimering	Het PON verricht veel kleinere serviceactiviteiten of advieswerkzaamheden voor veel maatschappelijke organisaties en overheden in Brabant (en soms in beperkte mate daarbuiten), die niet onmiddellijk als een opdracht zijn te zien. De Provincie Noord-Brabant maakt het door middel van dit werkplan mogelijk deze service te verlenen, omdat de sociale ontwikkeling van Brabant daar belang bij heeft
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Bijdragen aan het articuleren van maatschappelijke vraagstukken en ondersteuning bij het nadenken over oplossingen hiervoor, bij diverse overheden en maatschappelijke organisaties
Doelgroep(en)	Diverse met name Brabantse overheden en maatschappelijke organisaties
Producten	Eenvoudige zeer korte ondersteuning, beperkte advisering
Geplande dagen 2007	15
Looptijd	2007
Samenwerking	Afhankelijk van de specifieke servicevraag

Verkenning verbinding stad en platteland	
Omschrijving, legitimering	Het lijkt er op dat de traditionele grenzen tussen stad en platteland vervagen. Maar hoe zit dat nu werkelijk? PON en Telos willen onderzoeken of in Brabant de grenzen tussen stad en land daadwerkelijk vervagen door het gedrag van bewoners van steden en het platteland
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Veronderstellingen (behoefte aan voorzieningen, wijk- en dorpsgebondenheid), toetsen op basis van casuïstiek. Reflectie en beleidsanalyse moeten leiden tot beleidsadviezen. Dit kan resulteren in publicaties, artikelen, debatten en workshops. Effect hiervan is dat dit kan leiden tot nieuwe allianties en kansen. Expliciet wordt gezocht naar de verbanden tussen de ruimtelijke, economische en sociaal-culturele invalshoek
Doelgroep(en)	Bestuurders, beleidsmakers van overheden en organisaties maatschappelijk middenveld
Producten	Publicaties, artikelen, debattenreeks, workshops
Geplande dagen 2007	50
Looptijd	2007
Samenwerking	Telos

Vastlopers onderzoeken	
Omschrijving, legitimering	Welke lessen zijn te leren uit faal- en succesfactoren bij leefbaarheidsprojecten die gestrand zijn. We streven er naar een top 10 te analyseren en de leerpunten in beeld te brengen
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Inventarisatie van vastgelopen projecten op terrein van leefbaarheid en veiligheid. Analyse van top 10 mislukkingen (<i>worst cases</i>), waarbij in beeld gebracht wordt welke factoren een rol hebben gespeeld/spelen bij het stranden van projecten.
Doelgroep(en)	Gemeentelijke overheden, welzijnsinstellingen, woningcorporaties, maatschappelijke organisaties
Producten	Publicatie, debat
Geplande dagen 2007	40
Looptijd	Januari-juni 2007
Samenwerking	Gemeenten

Dorpsontwikkelingsplannen 'nieuwe stijl'	
Omschrijving, legitimering	Omdat het gebruik van dorpen verandert, is het van belang te komen tot dorpsontwikkelingsplannen 'nieuwe stijl', waarbij de verbinding met de stad uitdrukkelijk centraal komt te staan
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Ontwikkeling van dorpsontwikkelingsplannen nieuwe stijl
Doelgroep(en)	Gemeenten, dorpsraden, georganiseerde burgers, ondernemers, zorg en welzijnsinstellingen
Producten	Twee dorpsontwikkelingsplannen nieuwe stijl.
Geplande dagen 2007	20
Looptijd	2007
Samenwerking	Gemeenten, woningcorporaties, welzijns- en zorginstellingen
Cofinanciering gemeenten	20

Stichting Op het Dorp	
Omschrijving, legitimering	Uitvoering projecten in het kader van Stichting Op het Dorp (20 dagen ondergebracht bij Z&MI en 20 dagen S&P)
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Diverse vernieuwende concepten op terreinen van woonvoorzieningen, welzijnsactiviteiten, de zorg voor elkaar, professionele zorg en commerciële dienstverlening
Doelgroep(en)	Gemeenten, burgers, maatschappelijk middenveld in werkgebied Stichting Op het Dorp.
Producten	Uiteenlopend
Geplande dagen/uren 2007	20
Looptijd	2007
Samenwerking	Woonmaatschappij Maasland, Stichting Wonen voor Ouderen Maasland, Dichterbij, Thuiszorg Brabant Noordoost. Verder samenwerking met gemeenten, commerciële instellingen (Rabobank), aanbieders van zorg en welzijn

Kennisplatform bewonersorganisaties	
Omschrijving, legitimering	Bewonersorganisaties hebben veel behoefte aan kennis van leefbaarheidsinitiatieven uit de praktijk. Het PON biedt samen met andere partijen een kennisplatform aan, om tot onderlinge kennisuitwisseling te komen
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	De ontwikkeling van het digitaal en interactief kennisplatform in Brabant en Limburg. Het kennisplatform heeft tot doel: Kennisuitwisseling tussen diverse organisaties, idee-uitwisseling, nieuwe initiatieven kweken
Doelgroep(en)	Wijk- en dorpsraden, groepen burgers, corporaties, overheden
Producten	Interactief kennisplatform
Geplande dagen 2007	20
Looptijd	2007
Samenwerking	Innovatieve bewonersorganisaties. PON zorgt voor organisatie in samenwerking met Bert Alkemade, Creatieve interactie, advies en training. In de stuur- en klankbordgroep nemen naast bewonersorganisaties ook professionele partners deel zoals Cubiss (voorheen PBC)

Monitor Leefbaarheid en veiligheid	
Omschrijving, legitimering	Vanaf 2007 komt er een landelijke standaard voor leefbaarheids- en veiligheidsonderzoek. Daarmee verdwijnt de oude landelijke politiemonitor, het POLS-onderzoek van het CBS en de gemeentelijke leefbaarheidsonderzoeken in het kader van het GSB beleid
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Het PON wil samen met de gemeentelijke onderzoeksdiensten, de Brabantse politie en de provincie er voor zorgen dat alle Brabantse gemeenten mee gaan doen aan dit uniforme gestandaardiseerde onderzoek. Gegevens over leefbaarheid en veiligheid van alle gemeenten worden in de Sociale Atlas Brabant opgenomen
Doelgroep(en)	Brabantse gemeenten
Producten	Leefbaarheids en veiligheidsmonitor en mogelijk een projectbureau
Geplande dagen 2007	40
Looptijd	2007
Samenwerking	SWOB, VSO, Onderzoeksdiensten Brabantse gemeenten

Programmaliijn Participatie en Cultuur

Visie en debat Participatie en Cultuur	
Omschrijving, legitimering	PON medewerkers die een specifiek programma uitwerken, leveren een bijdrage aan de theorievorming, visieontwikkeling en discussie rondom de in dit werkplan uitgewerkte onderwerpen
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Bijdrage aan theorievorming, visieontwikkeling en discussie rondom de in dit werkplan uitgewerkte onderwerpen
Doelgroep(en)	Bestuurders, beleidsmakers van overheden en organisaties in het maatschappelijk middenveld.
Producten	Nog niet bekend, maar mogelijke vormen zijn: Publicaties, artikelen, debattenreeks, workshops, symposium et cetera
Geplande dagen 2007	15
Looptijd	2007
Samenwerking	Afhankelijk van het onderwerp en de gekozen werkvorm

Serviceverlening Participatie en Cultuur	
Omschrijving, legitimering	Het PON verricht veel kleinere serviceactiviteiten of advieswerkzaamheden voor veel maatschappelijke organisaties en overheden in Brabant (en soms in beperkte mate daarbuiten), die niet onmiddellijk als een opdracht zijn te zien. De Provincie Noord-Brabant maakt het door middel van dit werkplan mogelijk deze service te verlenen, omdat de sociale ontwikkeling van Brabant daar belang bij heeft
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Bijdragen aan het articuleren van maatschappelijke vraagstukken en ondersteuning bij het nadenken over oplossingen hiervoor, bij diverse overheden en maatschappelijke organisaties.
Doelgroep(en)	Diverse met name Brabantse overheden en maatschappelijke organisaties.
Producten	Eenvoudige zeer korte ondersteuning, beperkte advisering.
Geplande dagen 2007	15
Looptijd	2007
Samenwerking	Afhankelijk van de specifieke servicevraag.

Brabantse cultuurmonitor	
Omschrijving	Wat vinden Brabanders van het cultuuraanbod? In samenwerking tussen Provincie en het Uitmarketingbureau ontwikkelt het PON in het kader van fase 2 van de ontwikkeling van een digitale culturele kaart van Noord-Brabant een Brabantse cultuurmonitor
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Inzicht verwerven in de vraag naar culturele producten. Wat voor voorstellingen, activiteiten en evenementen worden door de Brabanders bezocht? Hoe waarderen ze het cultuuraanbod in Brabant? En waar hebben de Brabantse burgers vooral behoefte aan?
Doelgroep(en)	Beleidsmakers, professionals
Producten	Rapportage + inhoud voor de website culturele kaart
Geplande dagen 2007	40
Looptijd	2007
Samenwerking	Provincie Noord-Brabant, UITmarketingburo, (Brabantse gemeenten)

Op zoek naar verbindingen tussen cultuur en economie	
Omschrijving, legitimering	Crossovers tussen diverse levensdomeinen (met name cultuur en economie) zijn kenmerkend voor de toekomst van Brabant. Het opsporen van voorbeelden is daarom bijzonder interessant
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Verkenning van het nieuwe cultureel-economische klimaat en de identiteit van Brabant
Doelgroep(en)	Provincie, steden en (grote) bedrijven
Producten	Debat op basis van verslag, mogelijk een televisieprogramma
Geplande dagen 2007	40
Looptijd	2007
Samenwerking	Provincie, Telos, B5 en BOM

Geef armoede van kinderen een gezicht	
Omschrijving, legitimering	Hoe gaan ouders en kinderen met hun situatie om? Wat zijn hun oplossingen, of zijn er teveel belemmeringen om zelf een uitweg te vinden? Wat betekent het leven op de armoedegrens voor ouders in de opvoeding van hun kind(eren)? We schenken ook aandacht aan beleidsmaatregelen op dit terrein; wederom vanuit het perspectief van de 'ontvangers'. Wat betekenen de maatregelen voor hun concrete bestaan?
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Het leven van kinderen op of onder de armoedegrens een gezicht geven, laten zien hoe mensen hier mee omgaan. Met daarbij de vraag: sluiten beleidsmaatregelen aan op de oplossingen die mensen zelf zoeken?
Doelgroep(en)	Beleidsfunctionarissen, gemeenteambtenaren
Producten	Brochure en debatten
Geplande dagen 2007	40
Looptijd	2007
Samenwerking	Palet, BUS en Stichting Vonk

Ontwikkelen aanpak voortijdig schoolverlaten	
Omschrijving, legitimering	Te veel leerlingen verlaten het onderwijs zonder startkwalificatie. Dit leidt tot hoge maatschappelijke kosten. Het aanpakken van voortijdig schoolverlaten is daarom een van de prioriteiten binnen het onderwijs. Het PON schenkt aandacht aan de directe leefomgeving van het kind, te weten ouders, verzorgers en informele netwerken. Uit theorie en praktijk (twee praktijkcases op twee scholen) worden vanuit het project aan scholen en beleidsmakers suggesties aangereikt en beleidsaanbevelingen verstrekt
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Het voorkomen van voortijdig schoolverlaten.
Doelgroep(en)	VMBO- en MBO-scholen en hun leerlingen
Producten	- publicatie - presentatie (nader uit te werken)
Geplande dagen 2007	45 dagen
Looptijd	2007
Samenwerking	Provincie, VMBO- en MBO-scholen

Organisatiestructuur Brede School	
Omschrijving, legitimering	De afgelopen jaren zijn veel brede scholen ontstaan. De inhoudelijke ontwikkeling is gemiddeld genomen geslaagd te noemen. De definitieve fundering van de brede school vereist echter aanvullende aandacht voor vraagstukken van sturing en structurering
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Kennisoverdracht over het onderwerp organisatiestructuur van brede scholen aan relevante betrokkenen. De inzet is om de bestuurskwaliteit van brede scholen te versterken
Doelgroep(en)	Gemeenten, schoolbesturen en besturen van andere kernpartners van de brede school
Producten	- Inventarisatie theorie en praktijk - Een kennisatelier op basis van inventarisatie - Een en ander resulterend in een adviesrapport
Geplande dagen 2007	25
Looptijd	2007
Samenwerking	Brede school Infopunt (Prisma Brabant / K2)

Gedrag en normen van jongeren over agressie en geweld	
Omschrijving, legitimering	Jongeren lijken hun agressie minder te kunnen beteugelen. Is hier sprake van een incident of een trend? Jongeren kunnen alleen maatschappelijk participeren als ze conflicten en spanningen kunnen hanteren zonder geweld
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Verkenning van het thema gedrag en normen van jongeren over agressie en geweld
Doelgroep(en)	Professionals, bestuurders, jongeren
Producten	Beknopte publicatie en presentatie
Geplande dagen 2007	30
Looptijd	2007
Samenwerking	Reclassering, Halt, wijkagenten, OM

Verkenning jeugdpreventie op internet	
Omschrijving, legitimering	Er is een enorme toename van hulpvragers bij de Jeugdzorg, die kan de aanwas amper aan. Het PON wil met Bureau Jeugdzorg verkennen of een zelfhulp website opgezet kan worden. Ouders en jongeren zouden hiermee geholpen kunnen worden om in een vroegtijdig stadium zelf hun eigen problemen aan te pakken en op te lossen. Escalatie van problemen kunnen daardoor voorkomen worden en mogelijk kan de toeloop naar BJZ worden verminderd
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Het doel is ouders en jongeren meer zelfredzaam te maken door middel van het geven van gerichte informatie en handelingsalternatieven. Het rendement moet zichtbaar worden in minder aanmeldingen bij BJZ
Doelgroep(en)	Ouders en jongeren met (relatie)problemen
Producten	Een verkenning naar een internetsite met goede adviezen wat je kan doen om zelf problemen op te lossen.
Geplande dagen 2007	20
Looptijd	2007
Samenwerking	BJZ Noord-Brabant en jeugd- en jongerenwerk

Jeugdmonitor Brabant	
Omschrijving, legitimering	Na betrokken te zijn geweest bij de ontwikkeling van een standaard voor de Jeugdmonitor Brabant neemt het PON nu deel in de begeleidingscommissie voor het jeugdmonitortraject van de gezamenlijke Brabantse GGD's
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Het verbeteren van de informatievoorziening voor het lokale preventieve jeugdbeleid en in het verlengde hiervan het verminderen van de wachtlijsten in de jeugdzorg
Doelgroep(en)	Jeugd van 12 tot en met 18 jaar, ouders van de jeugd van 0 tot en met 11 jaar.
Producten	Infokaarten en tabellenboeken van de GGD, de data worden ook opgenomen in de Sociale Atlas Brabant.
Geplande dagen 2007	5
Looptijd	2007
Samenwerking	GGD's, K2, Provincie

Programmaliijn Zorg en Maatschappelijke Inzet

Visie en debat Zorg en Maatschappelijke Inzet	
Omschrijving, legitimering	PON-medewerkers die een specifiek programma uitwerken, leveren een bijdrage aan de theorievorming, visieontwikkeling en discussie rondom de in dit werkplan uitgewerkte onderwerpen
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Bijdrage aan theorievorming, visieontwikkeling en discussie rondom de in dit werkplan uitgewerkte onderwerpen
Doelgroep(en)	Bestuurders, beleidsmakers van overheden en organisaties in het maatschappelijk middenveld
Producten	Nog niet bekend, maar mogelijke vormen zijn: Publicaties, artikelen, debattenreeks, workshops, symposium et cetera
Geplande dagen 2007	15
Looptijd	2007
Samenwerking	Afhankelijk van het onderwerp en de gekozen werkvorm

Serviceverlening Zorg en Maatschappelijke Inzet	
Omschrijving, legitimering	Het PON verricht veel kleinere serviceactiviteiten of advieswerkzaamheden voor veel maatschappelijke organisaties en overheden in Brabant (en soms in beperkte mate daarbuiten), die niet onmiddellijk als een opdracht zijn te zien. De Provincie Noord-Brabant maakt het door middel van dit werkplan mogelijk deze service te verlenen, omdat de sociale ontwikkeling van Brabant daar belang bij heeft
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Bijdragen aan het articuleren van maatschappelijke vraagstukken en ondersteuning bij het nadenken over oplossingen hiervoor, bij diverse overheden en maatschappelijke organisaties
Doelgroep(en)	Diverse met name Brabantse overheden en maatschappelijke organisaties
Producten	Eenvoudige zeer korte ondersteuning, beperkte advisering
Geplande dagen 2007	15
Looptijd	2007
Samenwerking	Afhankelijk van de specifieke servicevraag

Mobiliseren van het sociale netwerk van dementerenden	
Omschrijving, legitimering	Het PON gaat na hoe dementerenden met een kwetsbaar informeel netwerk geholpen zouden kunnen worden om in een vroeg stadium het sociale netwerk beter te mobiliseren. Hiervoor wordt eerst meer inzicht verkregen in de doelgroep en verkend wat hulpverleners op dit terrein bieden en welke technologische hulpmiddelen hierbij gebruikt kunnen worden. In aansluiting hierop zal tijdens twee pilotprojecten samen met de doelgroep, hun informele netwerk, bewonersorganisaties en de voorliggende voorzieningen een methodiek ontwikkeld worden en zal tevens een structuur voor lokale begeleiding opgezet worden. Pilot 1 richt zich op mensen bij wie de diagnose kort geleden gesteld is, pilot 2 gaat over mensen die in een verder stadium zijn en reeds gebruik maken van voorliggende voorzieningen en/of AWBZ-zorg
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Ontwikkelen van instrumenten en beschikbaar en toegankelijk maken van zorgtechnologische hulpmiddelen waarmee de doelgroep zelf zijn informele netwerk kan verstevigen. Opzet van een structuur voor lokale begeleiding waardoor eerder een beroep gedaan kan worden op voorliggende voorzieningen en hulpmiddelen
Doelgroep(en)	Thuiswonende dementerenden en hun informele zorgers, bewoners- en vrijwilligersorganisaties
Producten	Onderzoeksrapportage over de doelgroep en het huidige aanbod. Een methodiek met hulpmiddelen waardoor de doelgroep zelf een persoonlijk team van informele en formele zorgers kan organiseren, uitgewerkt in een brochure. Onderzoeken van de mogelijkheden om te komen tot een website voor informele zorgers en hulpverleners met een overzicht van zorgtechnologische hulpmiddelen en de wijze waarop ze beschikbaar en toepasbaar zijn. CDROM voor gemeenten en hulpverleners met daarop een stappenplan voor de opzet van de lokale begeleiding. Conferentie voor verspreiding van de resultaten uit de pilots van de beide dementieprojecten voor ambulante begeleiders van de GGZ, huisartsen, neurologen, de Alzheimervereniging, vrijwilligersorganisaties en het welzijnswerk
Geplande dagen 2007	25
Looptijd	1,5 jaar
Samenwerking	Stichting Op het Dorp, dementiepoli/geheugenpoli, het DOT, vrijwilligersorganisaties, steunpunt mantelzorg, het welzijnswerk, welzijnswerk voor ouderenwerk, bewonersorganisaties, de Alzheimervereniging, gemeenten, leveranciers en facilitaire bedrijven, branchevereniging Domotica, zorgverzekeraars, hulpverleners van verschillende maatschappelijke organisaties.
Cofinanciering	Stichting Op het Dorp, gemeenten, Dementie en ICT, IAB, fondsen

Nieuwe werkvormen in de zorg	
Omschrijving, legitimering	We gaan na welke ondernemingsmogelijkheden recente ontwikkelingen, zoals de komst van de WMO en de toenemende druk op voorliggende voorzieningen, bieden voor werknemers in de zorg. Ontstaan er gaten in de sociale infrastructuur, waar werknemers op kunnen inspelen? Of worden deze gaten door grote spelers (sociale instellingen) opgevuld, doordat er sprake is van monopolisering? Indien er inderdaad ondernemingsmogelijkheden zijn voor nieuwe werkers, in hoeverre maken zij daar gebruik van? Wat is er nodig om mensen te stimuleren deze marktkansen te grijpen? Om antwoord te kunnen geven op bovenstaande vragen worden zowel de nieuwe werkers als de lokale overheid bevraagd. Resultaten worden gepresenteerd in de vorm van een beleidsadvies en concrete aanbevelingen voor nieuwe werkers
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Achterhalen welke ondernemingskansen er ontstaan voor nieuwe werkvormen in de zorg, door recente ontwikkelingen zoals de komst van de WMO, de toename van het gebruik van PGB's en van voorliggende voorzieningen. Daarnaast nagaan in hoeverre werknemers hierop inspelen en wat nodig is om dit te stimuleren
Doelgroep(en)	Zelfstandig ondernemende mensen in de zorg, overheden
Producten	Publicatie
Geplande dagen 2007	20
Looptijd	2007
Samenwerking	FEW!, Stichting Op het dorp
Cofinanciering	Europese financiering

Voorliggende voorzieningen lokale samenleving	
Omschrijving, legitimering	Verkenning van huidige voorliggende voorzieningen, gestart vanuit de lokale samenleving, in de directe woonomgeving (schaal tot 5.000 inwoners) van kwetsbare doelgroepen in Brabant en andere regio's in Nederland en Europa en de ondersteunende mogelijkheden van ICT hierbij
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Opsporen van laagdrempelige vraaggerichte voorbeeldinitiatieven, leren van de succes- en faalfactoren en ontwikkelen van een stappenplan voor gemeenten en organisaties die hiermee samen aan de slag willen tijdens een pilotproject
Doelgroep(en)	Organisaties van voorliggende voorzieningen, lokale initiatieven zoals zorgboerderijen, dagbesteding en eetpunten in gemeenschapshuizen, eerstelijnscentra en gemeenten, leveranciers
Producten	Overzicht van goede voorbeeldinitiatieven van laagdrempelige voorliggende voorzieningen en de mogelijkheden van ICT. Handreiking voor gemeenten en maatschappelijke organisaties en andere initiatiefnemers met daarin participatiemethodieken die nodig zijn voor vraaggericht werken en een stappenplan om te komen tot een samenhangend aanbod. Ontwikkelen van een lokale campagne voor het onder de aandacht brengen van het aanbod. Een programma van eisen voor ketensamenwerking
Geplande dagen 2007	30
Looptijd	2007
Samenwerking	Stichting Op het Dorp

Inventarisatie nieuwe doelgroepen	
Omschrijving, legitimering	Gemeenten krijgen in het kader van de WMO meer verantwoordelijkheid voor hun inwoners, ook voor mensen met psychiatrische problematiek, mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking en mensen die in een sociaal isolement verkeren. Veel gemeenten weten niet hoe groot deze groepen in hun gemeenten zijn. Het PON biedt aan om, op basis van landelijke cijfers, de aantallen uit de verschillende doelgroepen door te rekenen voor de afzonderlijke Brabantse gemeenten
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Per gemeente inzicht bieden in de omvang van de kwetsbare groepen
Doelgroep(en)	Gemeenten (politici, beleidsmakers).
Producten	Rapportage. Instrument voor gemeenten en maatschappelijke organisaties om op lokaal niveau kwetsbare en vitale groepen de voorliggende voorzieningen in beeld te krijgen en vast te leggen in een databank.
Geplande dagen 2007	25
Looptijd	2007
Samenwerking	CBS
Cofinanciering	IAB, Dementie en ICT (provincie)

Participatie en vertegenwoordiging van bijzondere groepen	
Omschrijving, legitimering	In een aantal pilotgemeenten de manieren van cliëntondersteuning en -participatie en de cliëntvertegenwoordiging tegen het licht houden en waar mogelijk van nieuwe impulsen voorzien. Daarbij spelen vragen als: Hoe pakken gemeenten dit aan? Hoe organiseren burgers zich? Zijn verenigingen in staat om bepaalde groepen zwakkere burgers op te vangen? Hoe wordt omgegaan met vraagondersteuning bij bijvoorbeeld GGZ-cliënten? Daarnaast in kaart brengen hoe op gemeentelijk niveau de hulpverlening vanuit zorginstellingen uit verschillende sectoren wordt vormgegeven. Wordt daarbij onderling samengewerkt, is het efficiënt, wie heeft daarbij de regie et cetera
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Verbetering van de cliëntondersteuning en -participatie op lokaal niveau
Doelgroep(en)	Gemeenten, (kwetsbare) burgers, verenigingen
Producten	Publicatie
Geplande dagen 2007	50
Looptijd	2007
Samenwerking	Gemeenten

Expertmeeting sociale samenhang	
Omschrijving, legitimering	De WMO veronderstelt een grote(re) rol voor de burger. Die moet geprikkeld worden om actief te worden in wijk of buurt, of om kwetsbare burgers te ondersteunen en te helpen. Maar hoe reëel zijn deze veronderstellingen en zijn er voorbeelden waar deze participatieverwachting ook werkelijk wordt waargemaakt? Hierover organiseert het PON een bijeenkomst met een aantal experts en ervaringsdeskundigen. Het doel daarvan is om duidelijker te maken of de verwachtingen omtrent meedoen en participatie reëel zijn en welke factoren daarvoor van belang kunnen zijn
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Politici en beleidsmakers inzicht bieden in de factoren die van invloed kunnen zijn op participatie
Doelgroep(en)	Gemeenten (politici, beleidsmakers)
Producten	Expertmeeting
Geplande dagen 2007	10
Looptijd	2007
Samenwerking	Gemeenten

WMO-barometer	
Omschrijving, legitimering	Het PON volgt in Brabant hoe gemeenten omgaan met de invoering van de WMO. Per prestatieveld is een aantal indicatoren benoemd om te kijken in hoeverre gemeenten aandacht besteden aan bepaalde thema's en op welke wijze zij dit organiseren. Deze inventarisatie, die in 2006 is gestart, willen wij eind 2007 herhalen om te kijken wat de vorderingen zijn op dit terrein en waar knelpunten liggen
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Mogelijkheid voor benchmarking, gemeenten een spiegel voor te houden en ze handvatten te geven voor uitvoering WMO.
Doelgroep(en)	Gemeenten
Producten	Benchmark, regionale bijeenkomsten
Geplande dagen 2007	25
Looptijd	2007
Samenwerking	VNG

Pilot WMO-monitor	
Omschrijving, legitimering	Elke gemeente wil graag de vinger aan de pols houden om de ervaringen van de burgers op dit terrein te volgen. Het PON ontwikkelt daarom samen met gemeenten en de Vereniging voor Statistiek en Onderzoek (VSO) een WMO-cliëntenmonitor om zodoende de 'vraagzijde' van de WMO in beeld te krijgen. De monitor kan op eenvoudige wijze door gemeenten gebruikt worden. In één gemeente wordt in 2007 een pilot uitgevoerd.
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Pilot van de WMO-cliëntenmonitor die per gemeente uitspraken doet op cliëntniveau over de ervaringen met de (ontvangen of ervaren) maatschappelijke ondersteuning.
Doelgroep(en)	Gemeenten (politici, beleidsmakers)
Producten	Publicatie, lokale monitor
Geplande dagen 2007	25
Looptijd	2007
Samenwerking	Gemeentelijke onderzoeksdiensten, SWOB, VSO, SGBO

Programmaliijn Bestuur en Informatie

Visie en debat Bestuur en Informatie	
Omschrijving, legitimering	PON-medewerkers die een specifiek programma uitwerken, leveren een bijdrage aan de theorievorming, visieontwikkeling en discussie rondom de in dit werkplan uitgewerkte onderwerpen
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Bijdrage aan theorievorming, visieontwikkeling en discussie rondom de in dit werkplan uitgewerkte onderwerpen
Doelgroep(en)	Bestuurders, beleidsmakers van overheden en organisaties in het maatschappelijk middenveld
Producten	Nog niet bekend, maar mogelijke vormen zijn: Publicaties, artikelen, debattenreeks, workshops, symposium et cetera
Geplande dagen 2007	15
Looptijd	2007
Samenwerking	Afhankelijk van het onderwerp en de gekozen werkvorm

Serviceverlening Bestuur en Informatie	
Omschrijving, legitimering	Het PON verricht veel kleinere serviceactiviteiten of advieswerkzaamheden voor veel maatschappelijke organisaties en overheden in Brabant (en soms in beperkte mate daarbuiten), die niet onmiddellijk als een opdracht zijn te zien. De Provincie Noord-Brabant maakt het door middel van dit werkplan mogelijk deze service te verlenen omdat de sociale ontwikkeling van Brabant daar belang bij heeft
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Bijdragen aan het articuleren van maatschappelijke vraagstukken en ondersteuning bij het nadenken over oplossingen hiervoor, bij diverse overheden en maatschappelijke organisaties
Doelgroep(en)	Diverse, met name Brabantse overheden en maatschappelijke organisaties
Producten	Eenvoudige zeer korte ondersteuning, beperkte advisering
Geplande dagen 2007	15
Looptijd	2007
Samenwerking	Afhankelijk van de specifieke servicevraag

Sociale Atlas Brabant	
Omschrijving, legitimering	Statistisch geografische database met gegevens over Brabant, op interne.
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Statistische informatie aan provincie, gemeenten en maatschappelijke instellingen aanreiken en mogelijkheden scheppen om gemeenten en regio's onderling gemakkelijk te vergelijken
Doelgroep(en)	Provincie, gemeenten, maatschappelijke organisaties, bedrijven
Producten	- www.socialeatlasbrabant.nl - nieuwsbrieven
Geplande dagen 2007	35
Looptijd	Doorlopend.
Samenwerking	ABF research Delft

Brabantpanel	
Omschrijving, legitimering	Er is regelmatig behoefte aan informatie over hoe Brabanders denken over actuele onderwerpen of ontwikkelingen. Het Brabantpanel is een onderzoeksinstrument voor het houden van opiniepeilingen
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Periodieke peiling onder Brabantse burgers over actuele (politieke) onderwerpen
Doelgroep(en)	Brabantse burgers, Brabantse media, Brabantse politici
Producten	Brabantpanel en publicaties over actuele onderwerpen
Geplande dagen 2007	60
Looptijd	Doorlopend
Samenwerking	Brabants Dagblad, Eindhovens Dagblad, BN / De Stem, Universiteit van Utrecht

Telos, het Brabants Centrum voor Duurzaamheidvraagstukken	
Omschrijving, legitimering	Telos werkt aan de definitie van duurzaamheid, probeert duurzame ontwikkeling inzichtelijk en meetbaar te maken en levert een bijdrage aan duurzame ontwikkeling in de praktijk. Het PON is een van de kernpartners van Telos
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Bijdrage leveren aan kennisontwikkeling op het gebied van duurzaamheid en aan duurzame ontwikkeling in de praktijk
Doelgroep(en)	Lokale en regionale politici en ambtenaren, publiek
Producten	PON draagt bij aan diverse Telos-projecten. Telos brengt een eigen werkplan uit, waarin de PON-bijdrage expliciet wordt vernoemd.
Geplande dagen 2007	70
Looptijd	Permanent
Samenwerking	Provincie Noord-Brabant, Universiteit van Tilburg, Technische Universiteit Eindhoven
Cofinanciering	70 dagen additioneel gefinancierd door de Provincie Noord-Brabant

Doelgroepgerichte informatieproducten	
Omschrijving, legitimering	Het PON heeft de afgelopen periode in opdracht van het VBOB een overzicht gemaakt van het ouderenbeleid bij gemeenten. Daarin zijn cijfers te vinden over de verschillende onderdelen van het beleidsterrein, tips over waar en hoe verdere informatie is te vinden. Ook voor andere doelgroepen dan wel beleidsterreinen zullen we in 2007 dergelijke publicaties ontwikkelen
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Voorzien in een behoefte aan beleidsrelevante informatie voor specifieke doelgroepen en beleidsterreinen
Doelgroep(en)	Nog niet gedefinieerd
Producten	Beknopte informatieproducten
Geplande dagen 2007	20
Looptijd	2007
Samenwerking	Afhankelijk van de uiteindelijke doelgroepen en beleidsterreinen

Kennisatelier provincie Noord-Brabant	
Omschrijving, legitimering	In de afgelopen jaren is herhaaldelijk geconstateerd dat de verschillende praktijken, ervaringen en vooral ook kennis tussen provincie(ambtenaren) en PON(medewerkers) onvoldoende worden uitgewisseld. Recentelijk nog bij de voorbereiding en uitwerking van dit werkplan. Van beide zijden is er behoefte om daar concreet wat aan te doen en daarover nieuwe afspraken te maken
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Beter gebruik van bestaande kennis op sociaal terrein door medewerkers van de afdeling SCO van de Provincie Noord-Brabant
Doelgroep(en)	Medewerkers van de afdeling SCO van de Provincie Noord-Brabant
Producten	Twee kennisateliers, workshops
Geplande dagen 2007	20
Looptijd	2007
Samenwerking	Medewerkers van de afdeling SCO van de Provincie Noord-Brabant

Pilots gebruik prestatie-indicatoren gemeenten	
Omschrijving, legitimering	In twee gemeenten in Brabant wordt door het PON samen met Telos een pilot opgezet, om na te gaan op welke wijze beleidsdoelen gekwantificeerd en meetbaar kunnen worden gemaakt. Daarbij wordt uitgegaan van bestaande instrumenten (De Staat van de Gemeente en de Telosbalans) en ligt de nadruk op implementatie van dit soort instrumenten
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Ontwikkelen van een methodiek (en de implementatie daarvan in twee pilotgemeenten) voor het gebruik van prestatie-indicatoren voor gemeentelijk beleid
Doelgroep(en)	Colleges van B&W, gemeenteraden, managementteams van gemeenten
Producten	Methodiekomschrijving en aanbod aan Brabantse gemeenten om deze methodiek in de praktijk te brengen
Geplande dagen 2007	30
Looptijd	2007
Samenwerking	Telos, twee pilotgemeenten

Overige projecten

Secretariaat BKO	
Omschrijving, legitimering	Voeren van het secretariaat van het Brabants Kenniscentrum Ouderen en daaraan gekoppelde activiteiten
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Kennis verzamelen en verspreiden over ontwikkelingen in wetenschap en praktijk van ouderen en ouderenbeleid
Doelgroep(en)	Provincie Noord-Brabant, maatschappelijke organisaties op het terrein van ouderen en ouderenbeleid
Producten	Rapporten, adviezen, innovatie-initiatieven
Geplande dagen 2007	170
Looptijd	2007
Samenwerking	Diversen, zowel op provinciaal als nationaal niveau

PON-jaarbeeld / PON 60	
Omschrijving, legitimering	Jaarlijks brengt het PON een jaarbeeld uit over een actueel onderwerp. In 2007 wordt het jaarbeeld verbonden met het 60-jarig bestaan van het instituut
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Met het jaarbeeld wil het PON actuele ontwikkelingen en trends op sociaal terrein signaleren en de publieke gedachte-wisseling daarover stimuleren
Doelgroep(en)	Bestuurders, beleidsmakers en burgers in Brabant
Producten	PON-jaarbeeld, bijeenkomst
Geplande dagen 2007	50
Looptijd	2007
Samenwerking	Omroep Brabant

Secretariaat SWOB	
Omschrijving, legitimering	Voeren van het secretariaat van het overleg van onderzoeksafdelingen van B5- en M5-gemeenten
Doel van project, beoogd maatschappelijk rendement	Afstemming en standaardisatie van sociaal-wetenschappelijk onderzoek en overheden in Brabant
Doelgroep(en)	Onderzoeksafdelingen van de M5-en B5-gemeenten
Producten	Vier keer per jaar overleg
Geplande dagen 2007	5
Looptijd	2007
Samenwerking	Onderzoeksafdelingen van de M5- en B5-gemeenten